

Akran Gruplarının Amerikalı Türk Gençlerinin Dini Sosyalleşmelerine Etkileri (12-15 Yaş)

Özcan GÜNGÖR *

Özet- Dinî sosyalleşme doğumla başlayan ve ölüme kadar süren bir sürecin adıdır. Bireylerin dinî sosyalleşmesinde aile, okul, arkadaş grubu, dini kurumlar ve medyanın etkili kurumlar olduğu görülmektedir. Biz bu çalışmada Amerika'nın New Jersey eyaletinden örnekleme dâhil ettiğimiz Türk gençleriyle nitel veri toplama tekniği olan derinlemesine görüşmeler yoluyla gençlerin akran gruplarında dinî sosyalleşmelerine dair veriler elde etmeye çalıştık. Sonuçta gençlerin tercih ettikleri arkadaş gruplarına göre tipleştirilmesi yapılmaya çalışılmıştır. Temel olarak dört dip arkadaş grubu seçimi olduğu görülmekte; a) kendi dini ve etnik kültüründen gençlerin tercih edildiği sosyalleşme, b) iki kültür arasında kalarak çatışmanın yaşandığı arkadaş tercihleri, c) baskın kültür içinde asimile olmaya dönük arkadaş seçimleri, d) her iki kültürü de tanıyarak uygun arkadaşlar seçimi yaparak sosyalleşenler. Örnekleme dahil ettiğimiz çocukların 1.5 ve 2. nesil oldukları dikkate alındığında gelecek nesillerin nasıl bir akran sosyalleşmesi yaşayacağı tahmin edilebilmektedir. Sonuç itibarıyla yerli kültür ile ana kültür arası bir formda göçmenliğin kimliğe ilişkin pekiştirmeleri eşliğinde dini sosyalleşmelerini gerçekleştirmede akran gruplarının oldukça etkili olduğu tespit edilmiştir. Ancak Amerika gibi büyük bir ülkede kendi din ve milletinden akranlarının azlığı gençleri zorunlu olarak bazen seçerek ve bazen de kendiliğinden istenilmeyen sosyalleşme öğrenmelerine götürebilmektedir. Bu açıdan topluluk içi dayanışma kurumları ve ailenin dini sosyalleşmede daha önemli

* Doç. Dr., Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Din Bilimleri Anabilim Dalı

E-posta: ozcangungor@yahoo.com

roller alması sayesinde akran gruplarının dini sosyalleşmeye etkileri Müslüman kültür lehine sonuçlanabilir görünmektedir.

Anahtar Kelimeler- Dini sosyalleşme, Amerikalı Türk gençleri, Kimlik, Arkadaş Grubu, Göçmen yaşamı

Giriş

Toplumsallaşma TDK tarafından “Bireyin kişilik kazanarak belli bir toplumsal çevreye hazırlanması, toplumla bütünleşmesi süreci” (TDK, 2015) olarak tanımlanırken; sosyolojik literatürde sosyalleşme: “her bir toplumun kendine özgü değer yargıları ve normlarının gözetiminde, kişinin objelere yönelik nasıl tutum geliştirmesi gerektiğinin öğretildiği ve bunun sonucunda da kişinin içerisinde bulunduğu toplumun alışkanlıklarına ve beklentilerine uygun davranışlar göstermesi süreci olarak” tanımlanmaktadır (Çoştu, 2009a, s. 133). Doğrusu, sosyalleşme insanda gerçekte ömür boyu devam eden bir süreçtir. İnsanın hayatta karşı karşıya kaldığı her sosyal durum, bu yeni durum ve çevreye yeni bir intibakı yani yeni bir sosyalleşmeyi gerektirir. Sosyalleşme süreci, bireyin türlü kümeler ve toplum bütünü içindeki yerini bilmesi, işbölümünü doğru olarak algılaması, onları istekle yerine getirebilmesi açılarından işlevsel olan bir süreçtir. Yeni doğan çocuğun, yalnız biyolojik bir varlık olmaktan çıkıp, toplumsal benlik sahibi, bir toplumun ve türlü kümelerin üyesi olması, bu sürecin bir sonucudur (Tolan, 1993, s. 230-231). Sonuç olarak sosyalleşme hiçbir zaman “tam” olmaz. Çünkü bir yandan bilinç sahibi olma özelliği ile insan çevrenin birebir ürünü değildir; kendisi de çevresini etkileyip değiştirebilmektedir. Öte yandan, bir toplumun üyeleri türlü alt toplumsal kesimlerde birbirlerinkinden az çok değişik kurallara, değişik alışkanlık ve tutumlara göre de biçimlenmektedirler (Ozankaya, 1996, s. 149).

İnsanın kimlik ve kişilik gelişmesinin önemli bir tarafını dini inançlar, değerler, semboller, normlar, davranış şekilleri ve kodlarının, öteki dini kültür unsurlarının insan kişiliğine yerleşmesi ve özümsemesi suretiyle dini kişiliğin ayrılmaz bir karakterini oluşturması süreci teşkil etmektedir, ki biz buna “dini yönden sosyalleşme” adını veriyoruz; din ve kişilik gelişmesi bakımından, toplum-kültür-kişilik üçlüsüne dini de eklemek suretiyle toplum-kültür-kişilik-din dörtlüsüne erişiyor ve şu hale göre, kişiliğin dini yönünün şekillenmesinin, gelişim felsefesi bakımından, insanın doğuştan getirdiği dini kabiliyet, eğilim yahut fitrat’ın yukarıda sözü edilen bu dört unsurun etkileşimi bağlamında gerçekleştiğini belirtmek gerekmektedir (Günay, 1998, s. 381-382).

Yapılan araştırmalarda temel olarak dini sosyalleşme (dinin kültürel aktarımı) için beş temel unsur belirlenmiştir: Aile, akran grubu, dini merkezler, din eğitimi ve medya.¹ Geleneksel toplulukların aksine modern toplumlarda çocuk biraz büyüyüp çevreyi tanıyınca ailenin etkisi kısmen azalmakta² ve akran grubu, okul, dini merkezler, din adamları, kitle iletişim araçları gibi sosyalleştirme vasıtalarına devreye girmektedir (Cornwall, 1988, s. 227–28; Hyde, 1990, s. 224–37; Güngör, 2012a, s. 87).

Dini sosyalleşmenin gerçekleştiği alanlar olan bu aktörler (aile, arkadaş grubu, okul, medya, dini kurumlar) son derece kompleks bir yapı içinde ancak birbiriyle mutlaka ilişki içerisinde işlev görmektedir. Dini sosyalleşme süreci için birincil küme kabul edilen akran grupları Amerika özelinde Türk çocukları üzerinde farklı etkilerle ortaya çıkmaktadır. Çünkü yaşanan kimlik bunalımı, aileleri, kendi çocuklarıyla iletişim kuramayacak konumlara sürükleyebilmektedir. Bu nedenle kimlik ve uyum sorunlarının en yoğun hissedildiği kuşaklar, ikinci, üçüncü ve dördüncü kuşaklar olmaktadır. Çünkü aile içindeki sosyalleşme düzeyi okul, arkadaşlık, komşuluk, akran birliktelikleri gibi diğer insan ilişkileri ortamlarıyla farklılaşabilmekte, buralarda gençler, bireysel başarı ve iletişim yeterliliği denilen süreçlerle de savaşmak durumunda kalmaktadırlar (Sözen, 2000, s. 88). Doğal olarak aileden alınan kimi kültürel değerlerle uyumlu olmayan, bazen çatışan faktörlerin gençlerin arkadaş gruplarında dini sosyalleşmelerine etkisi olmaktadır.

Temel olarak genç ergenin arkadaş ilişkileri üç kategoriye ayrılmaktadır. Birincisi geniş kalabalıklar, ikincisi daha küçük yakın gruplar, üçüncüsü bireysel etkileşim içinde olduğu yakın dostluklardır (Demir ve diğerleri, 2005, s. 84). Bunun yanında göçmen Türk gençlerinin arkadaş ilişkilerinin geniş kalabalıklarını mahalle ve okuldaki her millet ve dinden arkadaşları; yakın küçük grup arkadaşlarını aile dostları, akraba ve diğer Türk toplumu ve nihayet son halkada en yakın grubu oluşturan ise akran grubu bu gençlerin dini sosyalleşmesinde etkili grubu oluşturmaktadır. Yakın grubun içine mahalle, okul ve bulundukları

¹ Türkiye’de yapılan din sosyolojisi alan çalışmalarında fertlerin dini bakımdan toplumun normlarını öğrenmesinde etkili olan dini bilgileri aileden, okuldan, Kur’an Kurslarından, camiler aracılığıyla din görevlilerinden, medyadan özellikle TV’deki dini tartışmalardan ve kitaplardan aldıkları görülmektedir. (Koştaş, 1995: 71; Günay, 1999: 228; Köktaş, 1993: 159-160; Güngör, 2004: 81-87) Bu sonuç bize Türklerin dinsel kimlik edinme yollarını göstermektedir. Ancak yurtdışında yaşayan Türkler için sosyalleştirme araçlarının aynı etki ve yöntemlerle çalışmadığını bilmekteyiz.

² Çocuğun yaşının ilerlemesiyle birlikte ailenin öneminin azaldığına dair “kanal teorisi”ne karşı çıkışlar da vardır. Buna göre kimi araştırmalarda ailenin okullaşma ve akran çevresi sonrası dini sosyalleşmede önemi azalmamakta, bazen azalmaların olduğu görülse de, bu sonuç biraz da ilgili toplumun aile yapısından kaynaklanmakta olduğuna dair görüşler vardır. (Vaidyanathan, 2011: 368).

ortamlardaki Türk çocukları oluşturmaktadır. Bu kategori biraz da ilişkilerin uzaklığı, etkinliği ve gruptaki rolleriyle ilgili olarak ifade edilebilir.

Arkadaş çevresinin, çocukluk ve ergenlik döneminde kişinin değerlerini ve sosyal davranışlarını etkilediği bilimsel çalışmalarla ortaya konmuştur (Aziz, 1982, s. 19; Cornwall, 1988, s. 227; Arslan, 2006, s. 73). Bu etki özellikle ailenin zayıf kaldığı durumlarda daha artacaktır. Ergenlik çağı ile birlikte, ailenin etki alanından görece uzaklaşma ve kendine yeni özdeşim modelleri seçme durumu söz konusu olmaktadır (Kılavuz, 1993, s. 101). Arkadaş grubu, bu anlamda özellikle ergen için bir sosyal destek ve etkilenme kaynağı sayılmaktadır. Ergenlerde, sosyal onay ve beğeni kazanmak ile sonuçlanan arkadaş grubunun dini tutumunu benimseme davranışı söz konusudur (Cornwall, 1988, s. 213). Arkadaş çevresinin dini tutum üzerindeki etkisi ters biçimde de olabilmektedir (Arslan, 2006, s. 73). Bu sebeple, arkadaş grubu, bilimsel çalışmalarda dini sosyalleşmenin temel alanlarından sayılmaktadır (Cornwall, 1979, s. 447-494).

Bu bağlamda araştırmamızda ilk ergenlik dönemi içindeki Amerikalı Türk gençlerinin arkadaşlarıyla yaşadıkları dini sosyalleşmeyi nitel bir yöntemle ele alınmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla çalışmanın temel amacını kimlik, yabancılaşma, değerlerde yoksunluk ve yalnızlık gibi sorunlarla iç içe ABD'nin New Jersey eyaletinde yaşayan göçmen Türk gençlerinin dini sosyalleşmelerinin akran/arkadaş gruplarında ele alınması ve ABD'deki³ Türk gençlerinin akran gruplarında dini sosyalleşmelerinin tipolojisinin yapılması oluşturacaktır.

Bu temel amaca bağlı olarak şu alt problemlerin açıklığa kavuşturulması da amaçlanmaktadır.

- a) Akran gruplarında aynı dinden ve fakat farklı milletten gençlerin Türk çocuklarının dini sosyalleşmesinde etkileri ne yöndedir?
- b) Türk çocukları yabancı arkadaşlarıyla ilişkilerinde ne tür bir kültürel uyum refleksi göstermektedir?
- c) Akran gruplarında dini sosyalleşmede Türk çocukları kendilerini “öteki” olarak hissetmektedirler mi?
- d) Akran grubu ortamı olarak gençlerin okudukları okulların dini sosyalleşmelerinde ne gibi etkileri söz konusudur?
- e) Türk çocukların arkadaş grupları daha çok hangi sosyo-kültürel çevre gençlerinden oluşmaktadır?

3 Çalışma boyunca Amerika Birleşik Devletleri ABD kısaltmasıyla verilecektir.

Veri ve Metot

Bu çalışmanın verilerini Amerika’da Türklerin en yoğun yaşadığı yerlerden biri olarak bilinen New Jersey eyaletinin⁴ Passaic County ve Bergen County şehirlerinde oturan geniş bir kültürel ve dinsel arka plana sahip Türk gençleri oluşturmaktadır (Kaya, 2007, s. 110). Dolayısıyla çalışmanın evreni New Jersey eyaletinin Passaic County ve Bergen County şehirlerinde oturan Türk gençleri, örneklemini ise araştırmamıza dahil edilen 18 kişilik gençler oluşturmaktadır.

Gençlere ulaşmak için resmi kayıtlar yerine “kartopu” ve “amaçlı örneklem” metodu uygulanmıştır. Örneklemelerden detaylı veriler elde edebilmek amacıyla yarı yapılandırılmış sosyo-demografik soru kâğıdı ve temel olarak derinlemesine görüşme teknikleri kullanılmıştır. Ayrıca gözleme dayalı notlar da alınmıştır. Çalışma 2010 Mart ve Mayıs aylarında bizzat araştırmacı tarafından yaşları 12 ile 15 yaş arası Türk Amerikalı gençlerden tümevarımsal yöntemle toplanmış verilerle sınırlıdır. Çocukların ifadeleri mümkün mertebe aynen kullanılmış, fakat bazen cümleler düzeltilmiştir. İfadelerin aynen aktarılması çocukların gerçek dünyalarını anlamak için bir yöntem olarak kabul edilmiştir. Görüşmeler genelde 4 soru üzerinden yapılmış ve yaklaşık 45 dakika ile 80 dakika arasında sürmüştür.

Bu çalışmada derinlemesine görüşmeler şu araştırma soruları etrafında gerçekleştirilmiştir: a) Başka milletten Müslüman gençlerin dini sosyalleşmede rolleri nelerdir?; b) Türk gençlerinin dini sosyalleşmelerinin şekillenmesinde akran gruplarını belirleyen sosyolojik unsurlar nelerdir?; c) Amerika’nın kültürel çoğulcu yapısı içinde Türk gençlerinin dini sosyalleşmelerinde başka kültür değerlerinin rolü ne kadardır?; d) Gençlerin kendi kültür değerleri adına sahip oldukları dini bilgi ve inançlar onların sosyal çevreye uyumunu nasıl etkilemektedir?

Konu ele alınırken öncelikle akran gruplarında dini sosyalleşmeye ilişkin gençlere yöneltilen sorulara verilmiş cevaplar bir ön okumadan hareketle gençlerin yaklaşım tarzlarına göre kategorilendirilmiş sonra bu kategorilendirme üzerinden çözümleme yapılmaya çalışılmıştır. Neticede elde edilen bütün so-

4 Araştırmalar ve özel sohbetlerde dile getirilen yaklaşık 150.000 Türk’ün sadece New York ve New Jersey’de oturduğu; genel olarak da 500.000 Türk’ün Amerika’da varlığını sürdürdüğü ifade edilse de (İlhan Kaya, “Identity and Space, The Case of Turkish Americans”, *The Geographical Review*, 95: 3 (2005), ss.425-440) Amerikan İstatistik Bürosu tarafından 2010 yılında gerçekleştirilen nüfus sayımının sonuçlarına göre Amerika’daki resmi Türk nüfusu 196 bin 283’e ulaşmıştır. Hesaplamalarını artı/eksi 10 bin ile yapan kurum, Türk nüfusunun 186-206 bin arası olduğu sonucuna varmıştır. (Census, “Turkish Community”, http://factfinder2.census.gov/faces/tableservices/jsf/pages/productview.xhtml?pid=ACS_10_1YR_B04003&prodType=table, (16.12.2011))

nuçlar birleştirilmiş, karşılaştırılmış, benzerlikler ve farklılıklar tespit edilerek veri analizi tamamlanmıştır. Analiz sonuçlarında değerlendirmeleri birbirine çok yakın olan katılımcılardan bir kısmının mülakatları çalışmaya direk alınmış, diğerlerine ise genel atıflar yapılmıştır. Neticede bu çalışmayla Amerika’da Türk gençlerinin akran gruplarında dini sosyalleşmelerinde kaynaklarda yer almayan yeni bulgular elde edilerek ailede dini sosyalleşme kaynaklarına bilimsel katkıda bulunulmuştur.

Araştırma yürütülürken Türk gençlerinin Amerika’da doğup doğmaması ayırt edilmemiş olup, toplam örneklemin 10 tanesi Amerika’da doğmuş, 5 tanesi üç yaşın altında Amerika’ya gelmiş ve 3 tanesi ise 7 yaşın üzerindeyken Amerika’ya göç etmiş çocuklardan oluşmaktadır. Toplam 18⁵ kişilik örneklemin 10 tanesi hali hazırda camilerde açılan hafta sonu Kur’an kurslarına devam eden, 6 tanesi hiçbir cami veya dini grubun aktivitelerine katılmayan, 2 tanesi ise dini grupların açtıkları organizasyonlarda dini sosyalleşmeye katılan öğren-cilerden oluşmaktadır. Cinsiyet açısından ise katılımcıların 9 tanesi erkek, 9 tanesi de kızdır. Aileye ilişkin verilerde de katılımcıların ailelerinin 3 tanesi geniş aile, 2 tanesi sadece anneye ve geriye kalan 13 tanesi de çekirdek aileden oluşmakta olduğunu görmekteyiz. Çalışma içinde katılımcılar gerçek isimleriyle değil, rumuzla ifade edilmiş olup, çocukların yaşı (Y) ve mülakat tarihi de ifadenin sonunda gösterilmiştir.

Dini Sosyalleşme

Sosyalleşme, insan topluluklarında bir öğrenme süreci olarak karşımıza çıkmakla beraber, bu sürecin gerçekleştiği sosyalleşme mekanları da tarih, zaman ve mekan açısından çeşitlilik göstermektedir (Fichter, 1973, s. 29). Bir başka deyişle sosyalleşme etkenleri zaman, mekan ve tarihi şartlara bağlı olarak çeşitli dönüşümlere uğrayarak nihayet günümüzde teknolojinin de etkisiyle, artık gerçek anlamda mekan içerisinde bir araya gelme gereksinimi duyulmayan bir hal almıştır (Güngör, 2012b, s. 119).

Bireyin toplum içinde sosyalleştirilmesi üç aşamada gerçekleşir: ilki ailede başlar ve asli (primer) bir sosyalleştirme söz konusudur. İkincisi, okul, din, iş

5 Evren ve örneklem bağlamında 18 kişi üzerinden yapılan çıkarımların genele şamil olması sorusu akla gelmektedir. Ancak bilinmektedir ki nitel yöntemle yürütülen çalışmaların doğası gereği bütün evrene genelleme özelliği yoktur. Mikro planda ve özne odaklı bu çalışmalar benzer yerlerde ve şartlarda (ki bu şartlar çoğu zaman aynı olmayacaktır) bazı genel çıkarımlara imkan verebilir. Nitel araştırmalarda örneklem genelde amaçlı bir şekilde araştırma sorularına ve incelenecek olaya uygun olarak seçilir. Önemli olan örneklemin araştırma evrenini temsil etmesi değil, araştırma yapılacak olaya uygunluğudur (Şimşek-Yıldırım, 2003; Maxwell, 1992).

ve meslek hayatı, evlilik vs. süreçlerinde gerçekleşen tali (ikincil) sosyalleştir-medir. Üçüncü aşama da ferde zaman zaman geçmişin zıddına yeni zihniyet ve davranış tarzlarının kazandırılmasının denendiği, “boşalt sonra doldur” prensi-bine dayanan “beyin yıkama” gibi tekniklerin uygulandığı yeniden sosyalleştir-medir (Long-Hadden, 1983, s. 1; Arslantürk-Amman, 1999, s. 322).

Dinî tercihler, kendiliğinden veya doğuştan getirilen kalıtsal özellikler sa-yesinde gerçekleşmemektedir. Bunlar, bireyin özel sosyo-dinî çevresiyle olan etkileşimi yoluyla gerçekleşir. Zuckerman’ın (2006, s. 73) da ifade ettiği gibi, dinî inanç ve tecrübeler sosyal çevre tarafından tayin edilmektedir. Dinî tercih ve kabuller, genellikle “bir inancın veya yüksek duygunun tercihi meselesi ol-maktan çok; daha ziyade aile, arkadaş, komşular, mesleki veya sivil aktiviteler-le ilgilidir” (Zuckerman, 2006, s. 92).

Dini sosyalleşmede genelde şu adımlar birbirini takip eder;

- a) Grup, yeni üyeleri az bir bilgi veya iletişimle grubun genel yaklaşımlarını kabule ikna eder.
- b) Yeni üyeler kabul ettikleri temel yaklaşımların üzerine grup için uygun dav-ranış, norm ve kuralları öğrenerek inşa ederler.
- c) Grup üyeleri kendileriyle doğrudan ilişkide olmayan diğer üye ve gruplara etkisini uzatmaya çalışır. Bu genellikle ahlaki değerler üzerinden içsel özel-likleri yansıtır.
- d) Özellikle dini sosyalleşmenin hayat boyu devam eden bir süreç olduğu dik-kate alınırsa; bunun devamı için bireyler cesaretlendirilmeli ve gösterilen, dinlenen ve uygulanan davranışları pekiştirme söz konusudur. Herhangi bir dini grup temel olarak kabul ettiği kaideleri, normları ve değerleri gerek dini uygulamalara, gerekse eğitim sınıflarına katılımı ve gerekse de dini pratikleri dinleme ve uygulamayla, üyelerini kabul edilen değerler üzerinde cesaretlendirme ve pekiştirme eylemiyle dini sosyalleşmelerini sağlamlaşt-ıracaktır (Johnstone, 2001, s. 55).

Yukarıdaki genel ifadelerden hareketle dini sosyalleşme kavramına dört temel noktadan bakmak mümkündür.

- a) Her bir toplumun inançları, normları, değer yargıları, sembolleri, gelenek ve görenekleri birbirinden farklılık arz etmekte ve bu doğrultuda sosyalleşme deneyimleri farklılaşmaktadır.
- b) Sosyalleşme doğum öncesinden başlamak suretiyle ölene kadar bir öğrenim/ öğretme sürecidir.

- c) Sosyalleşme sonucunda, toplumun genel kurallarının, değer yargılarının, inanç ve ibadetlerinin bireyler tarafından benimsenmesi hedeflenmektedir.
- d) Dini sosyalleşme istenilen sonuçların çocuklar üzerinde görülmesini ifade eder. Bu yolla sosyal ve dinsel öğretimin toplum üyelerince içselleştirilmesi beklenir (Long-Hadden, 1983, s. 3; Çoştı, 2009, s. 79).

Sonuç olarak dini sosyalleşme kavramı, bireyin içinde yaşadığı toplumun dini kültür unsurlarını, değerlerini, sembollerini ve modellerini alarak kendi şahsiyetine mal etmesi ve böylece dini kişiliğin oluşmasından ibaret olan bir süreçtir, ki bu süreç, gerçekte genel olarak ferdin şahsiyetinin teşekkül sürecini ifade eden sosyalleşme kavramı ile ilgili olup, burada biz dini sosyalleşmeyi sadece analitik olarak ondan ayırt etmekteyiz (Günay, 1981, s. 194; Güngör, 2012b, s. 119).

İlk Ergenlik Dini Sosyalleşmesi

Ergenlik, yedi-sekiz yıllık bir süreye yayılan dönemdir. Bu dönemin kesin sınırları yoktur. Genel olarak, 11-14/15 arası yaşlar ergenliğin başlangıcı, 14-16/17 arası yaşlar orta ergenlik, 17-20/21 arası yaşlar ise ergenliğin sonları ya da geç ergenlik olarak kabul edilir (Arslan, 2006, s. 63).

Özellikle ergenlik döneminde kimlik arayışında dinin referans alınması sıklıkla görülen bir hadisedir. Gencin ergenliğe has kimliğini oluşturmada en önemli dayanağı, referans noktası birtakım özdeşim örnekleridir. Ergen, çocuktan çıkmanın ve sosyalleşmeye başlamanın sağladığı konum sebebiyle ailesi dışında, çevresinde ve toplumda beğendiği onun gibi olmak istediği kişilerle özdeşleşmeye çalışarak kimliğini şekillendirir. Bu özdeşim örnekleri arasında yukarıda belirtildiği gibi, din ve ideoloji de ciddi bir yer tutar (Mardin, 1995, s. 13-33). Çünkü din ve ideoloji, gencin kimliğini oluşturmada “Ben neyim, kimim?” sorularına cevap bulmak için başvurabileceği referans özelliğine sahiptir. Din ve ideoloji bir izah sistemi (Becker-Bornes, 2006, s. 410) olması ve güven duygusunu kazandırması ve sosyal hayatta ferdin kendini ifade ediş yollarından en önemli kaynak olması yönüyle kimliği oluşturmada katkıda bulunur.

Gençlerin içinde yaşadıkları toplumun değer yargıları ile ailelerin değer yargıları arasındaki farkın açılması dini sosyalleşme adına Amerikan Türk gençliğinin temel sorunlarından biridir. Çünkü bireyin sosyalleşmesinde aile içi ve çevresel sosyalleşme, iki farklı kültürün karşı karşıya gelmesi anlamına gelmektedir ve bu süreçte dile önemli bir rol düşmektedir. Çalışmada gençlerin yaş aralığı ilk ergenlik dönemine rast geliyorsa da bu dönem öncesi son çocukluk

dönemini henüz geçmiş olmaları hasebiyle oraya da temas edilmesi uygun görülmüştür.

Mead'a göre bebek ve genç çocukların sosyalleşmeleri tamamen etrafında gördükleri kişilerin hareketlerini taklide bağlıdır. Özellikle oyunlarda çocuklar büyüklerin yaptıklarını taklit ederek sosyalleştirme gerçekleştirirler. Yine Mead'a göre "biz" "ben" ve "bana" ayrımını öğrendiğimiz anda kendi kişiliğimizin de farkına varmışız demektir. Burada Mead "bana" kavramını sosyal benlik veya ayna benlik anlamında kullanmaktadır. Özellikle sekiz dokuz yaşında çocuk sistematik olmayan oyunlar yerine daha organizeli anlamlı oyunlar oynayarak kendi kişiliğini geliştirir. Aynı zamanda yine bu yaşlarda sosyal hayatın gereklilikleri karşısında geçerli olan değerleri ve ahlaki ilkeleri de anlamaya başlar. Artık başkalarının farkında olan çocuk için sosyalleşme iyiden iyiye kendini hissettirmektedir (Giddens ve diğerleri, 2005, s. 90).

Son çocukluk çağı olan (9-12) yaş aralığında çocuklar Allah'ın gücü, kudreti ve sınırlarını merak etmeye başlarlar, çünkü aslında kendi sınırlılıklarını anlamaya başlayan çocuk artık her şeye gücünün yetmediğini, bir iş yaparken yardıma ihtiyaç duyduğunu, başkalarının bazı şeyleri kendinde daha iyi bilip yapabileceğini de kabul eder ve düşünmeye başlar. Bu durum çocukların en zorlandıkları bir dönemi işaret eder. İşte kişilik krizlerinin her bir safhası, çocukların dini kavramları yeniden değerlendirmeye ve yeniden tasdik etmeye götürür (Heller, 1988, s. 53). Bu evre (9-12), çocuğun aile ortamından çıkıp, sosyal çevreye iyice karıştığı evredir. Çocuğun çevresi ve anlayışı genişler, onun için anlaşılabilir olan kavramlar yavaş yavaş açıklık kazanmaya başlar (Şimşek, 2004, s. 210). Bu evrede çocuk ilk defa düzenli, planlı-programlı eğitimle karşılaştığı ve toplumsal hayata katıldığı için, bu devre psikologlar tarafından "Çocuğun sosyo-kültürel doğumu» olarak adlandırılmaktadır (Yavuz, 1992, s. 23-24; Şimşek, 2004, s. 211).

İlk ergenlik olarak adlandırdığımız 12-15 yaş arası dönemin temel niteliklerine baktığımızda çocukta çok ciddi fiziksel ve ruhsal değişikliklerin başladığını görebiliyoruz. Çocuk bu evrede somut düşünmeden soyut düşünmeye, dini şura ilişkin uyarıları algılamaya başlar, cinsellik duygusunun uyandığı ve geliştiği, kimlik arayışının ve benlik oluşumunun yaşandığı, bağımsızlık duygusunun geliştiği, değer ve anlam duygularının geliştiği, dini şüphe ve çatışmaların yaşanabildiği, ergenlik dönemi özdeşleşme yoluyla öğrenmenin belirgin olduğu ve akran etkisinin yoğun olarak yaşandığı bir dönemi yaşamaya başlar (Cornwall, 1988, s. 231).

Öte yandan 12 yaşından sonra çocukların genellikle çocukluktan gelen kimi inançları değiştiği için bu dönem genellikle çocukluk sosyalleşmesi içerisinde değil de genç sosyalleşmesi içerisinde araştırılmaktadır (Froese, 2008, s. 39). Araştırmalarda akran ve arkadaş norm ve değerlerine uyum motivasyonu erken ergenlik döneminde artar, orta ve geç ergenlik dönemine doğru ise düşme eğilimi göstermektedir (Demir ve diğerleri, 2005, s. 87).

Akran Grubu/Arkadaşların Dini Sosyalleşme Üzerindeki Etkileri

Sosyalleşme bir anlamda genç için “başkası düşüncesi” çevresinde gelişmektedir. Aileden sonra bu düşüncenin ilk mekanı dışarısı, sokak veya mahalle diyebileceğimiz mekanlardır. Mahalle, sokak ve okuldaki arkadaşlar çocuk ve gençlerde başkası düşüncesinin bireyin özelliğinde ilk önemli etkilere sahip olan sosyalleşme ortamlarıdır. Burada genç artık akran gruplarıyla ilk ciddi tanışmalara imkan bulmaktadır. Akran grubu, çoğunlukla yaşıt bireylerin oluşturduğu, bunun yanı sıra ortak değerlerin ve ilgilerin paylaşımı esasına dayalı bir kümedir. Her akran grubunun kendi kültürü, sembolleri, yaptırımları, ritüelleri vardır. Gruba yeni üye olan kişiler bu semboller aracılığıyla bir sosyalleşme süreci yaşarlar (Marshall, 1999, s. 14). Nitekim akran grupları, ergenlerin dini ve politik tercihlerinden gündelik hayattaki ilgi, beğeni ve tercihlerine kadar hemen hemen her alanda önemli bir etkiye sahiptir.

Akran/arkadaş gruplarının bireyin gelişim dönemlerine göre etkilerinin farklılaştığı bilinmektedir. Örneğin bebeklik ve çocukluk döneminde komşu ya da akraba akran/yaşıt grupları; okula başlayınca sınıf veya okul akran grupları; ergenlik döneminde değişik sosyal ve dinsel gruplarının yanında lise ve üniversite akran grupları; yetişkinlik döneminde ise çeşitli sosyal, kültürel, ekonomik, siyasal ve dini organizasyonlarda kazanılan arkadaş grupları söz konusu olabilmektedir (Çoştı, 2009, s. 50).

Arkadaşlık gruplarında sosyalleştirme, genellikle maksatlı olmaktan çok kendiliğinden bir özellik arz eder. Bununla beraber arkadaşlar birlikte oynar, eğlenir ve diğer faaliyetlerde bulunurlarken birbirlerini çeşitli tutum ve davranışları ile etkileyerek karşılıklı olarak birbirlerinin sosyalleşmesine katkıda bulunurlar (Çelik, 2006, s. 25).

Arkadaş grupları kendi içinde belli hiyerarşik yapılanmaları olan bir gruptur. Bu grupta çocuğun liderlik, itaat veya yeteneklerini ortaya çıkarma imkanı bulunmaktadır. Bu durumda aile ile akran grubunun kültürü birbirine yakın olduğu

durumlarda, gencin uyum süreci ve sosyalleşmesi daha kolay gerçekleşirken aksi durumlarda ise gencin kişiliği ve kimliği çatışmalı süreçler sonunda belli olmaktadır. Bu durumda iki kültür arasında kalan gencin dini sosyalleşme süreci yavaşlayacak ve çatışmacı bir hal alacaktır (Türköne, 2010, s. 245-246). Diğer bir ifadeyle gencin içinde bulunduğu aile ve kültür ortamıyla, diğer ortamlardaki kültür örüntüleri arasında ciddi farklılıklar varsa, birey yaşanan kültürü, onun tipik değerlerine ve kişilere yabancılaşabilir veya baş edip anlamlı semboller oluşturamadığı kültür karşısında yenilgiyi kabul ederek kendi değerlerini değersiz görebilir.

Gençler akran grubu içerisinde yeni ve güçlü duygusal bağlar, davranış kalıpları, kimlikler ve statüler kazanabilir. Akran grubu içerisinde arkadaş ilişkileri her şeyden önemlidir. Mahalle arkadaşlığı, okul arkadaşlığı, takım arkadaşlığı, etnik grup arkadaşlığı ve cami arkadaşlığı gibi değişik arkadaşlık ilişkileri kurulabilir. Bu yönüyle arkadaşlık en sağlıklı ailenin bile çocuğa veremeyeceği tek şeydir (Öztürk, 1998, s. 68). Gencin arkadaşları tarafından aranması, beğenilmesi ve benimsenmesi benlik saygısının önemli bir şartıdır. Arkadaş grupları boş zamanları değerlendirme, oyun, takım tutma, müzik, alışkanlık kazanma, cinsel davranışlar gibi konularda çocukların ve gençlerin hayat görüşleri ve davranışlarını önemli ölçüde etkiler.

Özellikle göçmen Türklerin kimilerinde çocuklarının ulaştığı eğitim seviyesi, dil becerisi ve kültürel uyum düzeyine ulaşamadıkları için gençlerin kimlik sorunları başta olmak üzere değişik alanlarla ilgili “model olma” özellikleri iyiden iyiye azalmaktadır. Bu durumda arkadaş gruplarının etkinliği artarken çocuğun evde otoritesi artarak bazen de aile çatışmalarına sebebiyet vermektedir. Bu durumda gençler için yine sığınılacak grup bellidir, o da akran gruplarıdır.

1-Kendi Kültür Çevresinde Kalarak Dini Sosyalleşme: “Etnik ve Dini İçer Kapanma”

Her göç eden kültürel grup, yerleştiği ülkeye kendi gelenek, görenek ve değerleri ile yaşam tarzını taşır. Göçmen gruplar, baskın kültür içinde farklı kültürel kimlik ve değerleri temsil eden sosyo-kültürel adacıklar oluşturarak kurdukları dernek, okul ve ibadet yerleri aracılığıyla kimliklerini korumaya, kendi gelenek ve inançlarını yaşatmaya çalışırlar. Bunu yaparken de parçası oldukları yeni toplumu belli ölçülerde yeniden şekillendirme sürecine katkıda bulunurlar. Fakat her yeni göçmen, parçası olduğu bu yeni toplumu şekillendirirken kendisi de değişir, dönüşür ve yeniden şekillenir. Buradaki en önemli olgu ise farklı

ideolojiler, kültürel ve siyasal etkilerin etkisi altındaki bireylerin yaşadığı kimlik mücadelesidir. Bu olgu, farklı etkiler altındaki bireyin kimlik ve değerlerinin, sürekli bir mücadele alanına (battle ground) dönüşmesi şeklinde anlaşılabilir (Kaya, 2006, s. 2). Bir yandan “eski” değerlere sadakat, diğer yandan yeni ortamın sunduğu imkânlar ve değerler arasında tercihte bulunma, her göçmenin yaşadığı bir mücadeledir (Güngör, 2011a, s. 112).

Bugün ABD’de yaşayan Müslüman Türklerin en önemli sorunu; iki kültür arasında kalmışlığın sonucu olarak, Karpat’ın (1985, s. 82) da ifade ettiği gibi, kendi dinî ve kültürel kimliklerini yitirmeden muhafaza edebilmeleridir. Günümüzde Batı’da İslam ve Müslüman imajının abartılı tehdit söylemi ve İslam’ı şiddet, terör, öfke, cehalet, saldırganlık, rasyonel olmayan ve toleranssızlıkla özdeş bir şekilde sunma gayretleri yanında tarihi ve siyasal olayların çarpıtıldığı da görülmektedir.

Oluşturulan bu siyasal ve kültürel atmosfer içinde kimi gençlerin arkadaşlarını daha çok kendi etnik ve dinsel dünyasından insanları seçme durumuna sevk etmektedir. Anlaşıldığı kadarıyla doğal bir sevkle bazı Türk gençleri çoğu zaman kendileri gibi Türk ve Müslüman olan diğer gençlerle arkadaşlık yapmaktadır.

“Okulda ister istemez Arap ve Pakistanlılarla arkadaşlık ediyorum. Müslüman olduğumuz için beraber yemek yiyebiliyoruz, bazı dini şeyleri konuşuyoruz. Onlardan bazı şeyleri öğreniyorum, onlar da benden bazı şeyler öğreniyor.” (Ahsen, Y: 15, Nisan 2010).

“Kültürel olarak Amerikalılar dünyada ne olduğuyla ilgilenmezler, çünkü TV’lerde sadece yerel haberler yer alır, onun için dünyanın farklı kültür ve dinlerinden çok az haberdarlar. O zaman da biz Müslüman olduğumuzu, farklı kültür ve gelenekten olduğumuzu anlatmakta bazen zorlanıyoruz” (Sabri, Y:14, Nisan 2010).

“Okula ilk başladığım zamanlarda sadece Türklerle arkadaşlık ediyordum, şimdi de çok değişmedi. En çok onlarla konuşmak ve eğlenmekten hoşlanıyorum.” (Sait, Y: 13, Mayıs 2010).

“Oruç tuttuğumuzda arkadaşlar şaşırıyor, nasıl oluyor da aç susuz uzun zaman kaldığımızı merak ediyorlar. Hatta bir defasında arkadaşım geldi ve sanıyorum sen bu aç ve susuz kalmaya devam edersen birkaç gün içinde ölebilirsin dedi. Ben de akşamları istediğimiz gibi yemek yediğimi söyledim, buna rağmen Amerikalılar gün boyu aç kalmayı anlamakta zorlanıyorlar.” (İskender, Y: 15, Mayıs 2010)

Göçmen kendisine arkadaş aradığında en çok ortak değeri olduğunu düşündüğü kimselerden bu grubu seçmekte, bu Amerika ortamında olunca başka milletlerden Müslümanlar olabilmektedir. Çünkü gencin ailesinde Müslümanların “kardeş” olduğu fikri sık sık işlendiğinden genç de kendi kültür ve değerlerine uygun gördüğü “beraber yemek yiyebildiği”, “dini konuları” paylaştığı gençleri tercih etmekte ve bu ilişkide kendi kültürel değerlerini keşfetme/testetme imkanı bulduğu gibi kendi milli kültürünün dışında başka dini renkleri de tanıma fırsatını da elde edebilmektedir. Gençlerin bazen giyim kuşam, bazen yemek yeme tercihlerinden dolayı farklı kültür unsurlarını taşıdıkları zamanla ortaya çıkmaktadır. Özellikle okul ortamlarında bazı gençler “itme”yle kendi grupları içine katılabilmektedirler, çünkü Amerikalılar “farklı kültür ve dinlerden az haberdarlar”. Bu durum karşısında genç kendi kimliğini ve kültürünü iyi bilen grup içinde modeller buluyor. Doğrusu belirli sayıda Türk’ün yaşadığı bölgelerde doğal ve zorunlu olarak Türk çocuklarının ilk arkadaşları genellikle Türklerden oluşmaktadır. Bu durum zamanla yerli kültürün etkisi ve okul ortamındaki sosyalleşmeyle değişebileceği gibi iyi bir arkadaş ortamının oluşması halinde devam etme olasılığı da yüksek görünmektedir. Nitekim Sait’in ifadeleri bunu doğrular niteliktedir.

Genellikle akranlar, ailelerinden öğrendikleri davranış ve değerlerde birbirlerine model olmakta ve bunlar arkadaş grupları içinde sağlamlaşmaktadır. Çünkü çocukluk döneminde edinilen kimlik ve semboller sistemi ergenlikteki akran ilişkileri için çok güçlü duygusal ve sosyal bir temel oluşturur. Bu esnada belirli kimlik ve sembollere sahip ancak bir taraftan seçme imkanının olduğu durumlarda gençler, akran grubunda kendisini test etme ve başkalarıyla başa çıkmayı öğrendiği gibi bir taraftan da kendini kanıtlama zemini olarak bu gruplar işlev görmektedir. Diğer bir ifadeyle akran grubu gencin sosyal öğrenme deneyimlerini artırır (Demir ve diğerleri, 2005, s. 85-86). Burada genç bir taraftan ayna benlik teorisinde olduğu gibi kendi kimliğinin yansımalarıyla görüşerek uygulama imkanı bularak bir taraftan kendi kimliğini oluşturur ve pekiştirir.

Bu tür arkadaşlık içinde bulunanların daha çok Türklerin kısmen varlıklarının hissedildiği bölgelerde oturduğunu hatırlatmak lazım. Ayrıca böyle olmasa da ailede daha içe kapanık ve muhafazakar bir dini sosyalleşme süreci yaşayan gençlerin çoğunlukla ve öncelikle kendi etnik ve dini kültürüne yakın kimseleri arkadaş edindikleri görülmektedir. Bu tür ailelerin çocuklarının daha önceden tanışıyor olmaları da muhtemeldir, çünkü Amerika büyük bir ülke olmasına karşın Müslümanların sayısının az olması böyle bir tanışıklığı ve arkadaşlığı kendiliğinden getirmektedir.

2-İki Kültür Arasında Kalma: ‘İki Kıyı Arasında Burası Amerika’

Türk çocuklarının sosyalleşme konumları, çocukluklarını geçirdikleri aile ile gençliklerini geçirdikleri okul ortamı arasında farklı toplumsal çevre etkilerine, başta arkadaş grupları olmak, üzere açık bulunduğu bilinmektedir. Birinci nesil göçmenlerin aksine Amerika’da doğmuş, büyümüş ve eğitim almış Türk çocukları kendilerini daha çok “Amerikalı” hissetmektedirler. Bunun temel nedeni ise okul yoluyla sosyalleşmeye uğramalarının yanında akran grubu ve medyanın günümüz gençlerinin kimlik edinme süreçlerindeki etkilerinde aranabilir. Yapılan çalışmalarda da görüldüğü gibi Türk gençleri adeta “ev” ile “okul”, “arkadaş grubu” ile “aile” veya “yerel kültürle” “etnik kültür” arasında sürekli bocalama yaşayarak sosyalleşmelerini sürdürmek durumundadırlar. Bu göçmen olmanın doğal uzantısı gibi görünse de iki kültür veya iki kıyı arasında yetişen/sosyalleşen bu gençliğin hangi limana son demiri atacağı sorunlu görülmektedir.

Okul ortamında sosyalleşmede akran grubunun etkisi olmaktadır. Müslüman bir çocuğun yedikleri ve içtikleri şeyler aileler tarafından takip edilmekte ve çocuğa bu şuur kazandırılmışsa aile rahat etmekte; ancak, yine de çocuğun arkadaşları bazen istenmeyen şeyleri de yemesine ve içmesine vesile olabilmektedir.

“Okulda arkadaşlarım tarafından cadılar bayramı ve yılbaşı kutlamaları yapılıyor, ben de onlar gibi kutlamak istiyorum çünkü ben kutlamayınca tek başıma kalıyorum, bazı arkadaşlarım da benimle dalga geçiriyorlar. En iyisi bugünlerde okula gitmemek.” (İrem, Y: 15, Mayıs 2010)

“Sınıfta bayramlara ve kutlamalara katılmadığım zaman arkadaşlarım bana tuhaf tuhaf bakıyor ve bazen de alay ediyorlar...Ondan sonra sınıfta arkadaşlık kurmam zorlaşıyor.”(Sevil, Y:13, Mart 2010)

Gencin burada doğal olarak yerli kültürün değerlerini yansıtan kutlamalarda arkadaşlarıyla birlikte olmak istemesi ancak aldığı eğitim veya ailenin müdahil olmasıyla arkadaşlarına katılamama durumu gençleri arada bırakan bir durum ortaya çıkarmaktadır. Gencin içinde bulunduğu durumla başa çıkma yöntemi olarak “okula gitmemeyi” seçmesi arada kalmışlığa kendince ürettiği bir çözüm olmaktadır. Üstelik gençler bu tür etkinliklerde arkadaşlarıyla beraber olmayınca “tuhaf tuhaf bakmalara” maruz kaldıkları gibi “alay” edildikleri de olmaktadır. Burada gencin kendi kültürünü sürdürmek istemesi adeta onu akran grubu içerisinde “öteki”leştirilmeye ve bazen çift kimlik olmaya (Ercan, 2009, s. 113; Şenyürekli, 2007, s. 120) götürmektedir. Burada Amerikalıların kutlama-

larını dini değil daha çok kültürel kodlarda kutladığını hatırlatmak lazım, çünkü Amerikalı gençler bu kutlamaların dini olmadığını söyleyerek arkadaşlarını bu tür kutlamalara davet etmekte ve katılımlarını beklemektedirler. Onlar için dini olması büyük oranda kilisede veya din adamının bulunduğu ortamda kabul edilmektedir.

Akran grupları ve gençlik kültürünün birey açısından önemi, aile içinde yaşanan sosyalleşme yetersiz veya başarısız olduğu durumlarda daha da artmaktadır. Çünkü bu durumda akran grupları ve gençlik kültürü, ailenin veremediği toplumsal kural ve rolleri, kendi yöntemleriyle üyesine aktaracaktır. Bu aktarım süreci, hem grubun diğer üyelerinin toplumsal kural ve rolleri hangi içerik ve yöntemle aldığıyla ya da başka bir ifadeyle, grup üyelerinin sosyalleşme biçimiyle yakından ilişkili olacak, hem de gençlik kültürünün ayırt edici yapısına bağımlı olacaktır (Aziz, 1982, s. 19).

“Babam ve annem Türkiye’den geldikleri için okulda bazen sorunlar yaşıyorum. Adımdan dolayı Müslüman ve Türk olduğumu bilenler bazen iyi davranmıyorlar. Ben de kendimi bazen Amerikalılar gibi hissediyorum, bazen de Türkler gibi. Yani arada kalma durumunu çok sık yaşıyorum.” (İrem, Y: 15, Mayıs 2010)

“Babam buranın ortamını anlamak istemiyor, bu durum bazen sıkıcı olabiliyor. *Örneğin kitap okurken veya TV seyrederken benden düzgün oturmamı, yatarak veya başka türlü oturmamı pek uygun görmüyor ve bunun saygısızlık olduğunu söylüyor.* Bence saygısızlık bunlar değil. O zaman ben de odama gitmek zorunda kalıyorum. Okulda veya başka yerlerde bunları saygısızlık olarak öğrenmiyorum.” (İskender, Y: 15, Mayıs 2010)

“Babam erkeklerle öpüşmeme karşı çıkıyor, okula gidince erkek kız fark etmeden öpüşme veya elle tokalaşma gayet normal. Ancak babam bu işe kızıyor ve böyle şeyleri pek hoş görmüyor. Ben de babamı üzmem istemiyorum. Mümkün oldukça da erkeklerle yakın olmuyorum. Babam benim küçük yaşta erkek ilişkisine girmemden çok korkuyor ve beni her defasında uyarıyor. ‘Kızım biz Müslümanız ve evlenmeden önce erkeklerle yaklaşmayı kabul etmeyiz’ diyerek...” (İrem, Y: 15, Mayıs 2010)

Anlaşıldığı kadarıyla ailelerin dini kültür içinde çocukların kalması için uyguladığı baskılar onlarda iki kültür arasında kalma sonucunu doğurmaktadır. Bu çocukların kişiliklerinde çatışmalara sebebiyet vermektedir. Lee’nin yaptığı çalışmada da benzer sonuçlara rastlanmaktadır (Lee, 2003, s. 141–142). Sonuç

olarak bu şekilde iki arada kalma okul, akran grubu ve ev bağlamında bütün göçmenlerin karşılaştığı genel bir problem olarak görülmektedir (van Meijl, 2012, s. 43).

Genç insan güçlü travmalarla karşılaşır, bir de toplumsal hoşgörüsüzlükle deneme yollarının kapatılması karşısında şiddetli bir kimlik kargaşasına düşebilir. Kimlik kargaşası, genç insanın çeşitli roller ve yaşantılar arasında eşgüdümleme yapamaması, egoya aktarılan yoğun bilgileri organize edememesi sonucu ortaya çıkan, klinik belirtileri de içeren bir psikolojik durumdur. Kimlik krizinin daha ağır tabloyla ortaya çıkmasını içeren kimlik kargaşasına karşı genç insan kümeleşme ve bu kümelerin norm ve kurallarına sıkı sıkıya bağlanma eğilimini ortaya çıkarabilmektedir. Gençlerin günlük yaşam davranışlarını açıklamakta önemli bilgiler sağlayan bu durumun daha da ağırlaşmış ciddi psikiyatrik hastalıkları doğuran sonucu ise, *kimlik dağınıklığıdır* (Oskay, 1997, s. 63).

En önemlisi akran gruplarında genç statü ve kişilik kazanır, ayrıca ebeveynleriyle olan mücadelesinde buradan destek bulur. Böylece genç akranları vesilesiyle dünyayı yorumlama, anlama ve sistemleştirme imkanı bulduğu gibi artık onun için arkadaşları onun en önemli hayati partneridir (Horroks 1965, s. 22). Bu bağlamda yeteri kadar akran grubu içinde olmayan veya onlarla uyumlu ilişkiler geliştiremeyen gençlerin sosyal izalasyon yaşaması mukadder olduğu gibi ileride başta kendi aile değerleri olmak üzere içinde bulunduğu kültür değerleriyle de çatışma yaşaması olası görülmektedir (Demir ve diğerleri, 2005, s. 86).

“Bir arkadaşım Müslümanların sünnet olduklarını duymuş bana da ısrarla bunu soruyor. Ben olmadığımı söyleyince sen Müslüman değil misin diye soruyor. İzah etmekte çok zorlandım. Bazen böyle Türkler ve Müslümanlarla ilgili duyduklarını gelip bana soruyor, bu sorulara cevap vermek istemiyorum ama nafiye...”(Sait, Y: 13, Mayıs 2010)

İlk ergenlik döneminde arkadaş gruplarına, tavsiyede bulunma, birlikte olma, davranış modeli oluşturma, kişisel özellik ve tarihsel bilgiler konusunda bilgi kaynağı olma ve beceriler konusunda teşvikçi olma noktasında büyük önem verilir. Gençler için aileleriyle olan ilişkileri genellikle eğitim, meslek, uygun arkadaş seçimi ve dini terbiye gibi konular üzerinde yoğunlaşırken; akran gruplarında ise daha geçici, gündelik olay ve moda üstünde, giyim kuşam ve saç sitili gibi imaj gibi bireysel ihtiyaçlarda ve serbest zaman etkinlikleri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Dolayısıyla kanı hızlı ve aktif olan gençler için akran grupları daha cezbedici ve etkileyici olabilmektedir. Bunun yanında gencin karar ve

kişiliği üstünde ailenin etkisinin olmadığı anlamı çıkmaz, ancak belli ki gençler karar alırken ve uygulamaya geçerken mutlaka arkadaş gruplarının da onayını alarak onlara danışmaktadırlar (Demir ve diğerleri, 2005, s. 84).

Çünkü arkadaşlık ilişkileri yetişkin-genç ilişkilerine göre daha eşitlikçi ve yatay, esnek, daha anlayışlı, daha güven verici olduğu gibi, ergenlik dönemi fitratıyla da daha arzu edilir bir durumdadır. Bu yüzden aileler çocukları üzerindeki etkilerinin azaldığını hissettiklerinde onların tercihlerine daha fazla müdahil olma ve deneyimsizliklerinden dolayı karşılaşacakları sorunlarda onlara yardımcı olmak için müdahaleci tarz artmaktadır (Demir ve diğerleri, 2005, s. 84; Çelik, 2006, s. 25). Ancak göçmen ailelerde bu ihtiyacı hissedilmekle birlikte çocuğun yakın ve uzak çevresi ve tercihlerine müdahale çoğu zaman sert ve ani olabilmekte veya tamamen ana akım kültüre teslim edilen bir genç profili karşımıza çıkabilmektedir. Çünkü ebeveynin bocaladığı kültür ortamı içinde bir de çocuğunu korumak ve uygun sosyalleştirme imkanlarını bulma bir hayli güçlükler içermektedir. Bazen de ebeveynler akran gruplarındaki işleyişi tam bilemediklerinden doğal olan kimi şeyleri de zararlı ve istenmedik bir durum gibi algılayarak müdahale edebilmektedirler. Dolayısıyla arkadaş gruplarının çocukların dini sosyalleşmesinde etkilerini tamamen negatif bir tarzda sunmak mümkün görünmemekle birlikte akran baskısı, ötekileştirme veya moda kültürün etkisi altına girme konusunda negatif tutumların varlığı bilinmektedir.

3-Baskın Kültür İçinde Erime: “Yeni Kıtanın Yeni İnsanları”

Diğer Müslümanların çocuklarının aksine Türk çocukları Amerikan toplumu içerisinde gerek renk, gerek aksan ve gerekse modernleşmeyle barışıklığı sayesinde çok da belirgin ve kimlikleri açık bir şekilde yer almadıkları gibi hatta bazen Türk oldukları dahi fark edilememektedir (Ercan, 2009, s. 109). Bu özellikle kamusal alanlarda Türklerin kendi kimliklerini bazen saklama bazen isim değiştirme gibi yöntemlerle muhatapların kimliklerini fark etmesini engelleyici yöntemleri de beraberinde getirebilmektedir (Güngör, 2012b, s. 123-124).

“Bir defasında Pakistanlı Müslüman bir çocuk bana yediğimin yasak olduğunu söylemişti, ben de niçin yasak dediğimde çünkü İslam böyle diyor dedi. Ben de anneme sordum o da her şeyi incelememek lazım dedi...”(Melissa, Y: 15, Mart 2010)

“Bence cadılar bayramı, şükran günü ve yılbaşı kutlamaları Hristiyanlıkla ilgili değil, çünkü sınıfımızda Hristiyan olmayan çocuklar da bu günü kut-

luyor. Bence de bu bayramlar Amerikan kültürüyle ilgili ve ben de burada yaşıyorum, Amerikalıyım...”(Yasin, Y: 12, Mart 2010)

“Ailemizde İngilizce konuşuyoruz, annem beni bir kez camiye götürdü, besmele çekmeyi öğretti. Ama Müslüman olduğumu okulda gizliyorum, çünkü korkuyorum. Bir de dini konular pek ilgimi çekmiyor.” (Çiçek, Y: 12, Mayıs 2010)

Başlangıçta farklı kaygılardan dolayı saklanan dini kimlik ve dil sınırı zamanla zaten canlı yaşatılma ortamının az olduğu Amerika’da asimile olmayı da beraberinde getirmektedir. Diğer taraftan ailenin dinin yasak ettiği kimi işleri yapıyor olması veya evde dine ilişkin paylaşımları yapmıyor olmaları ortamın baskın özelliğine ailelerin etkisizliğini de ekleyerek asimile olmaya kanallar açabilmektedir (Güngör, 2012a, s. 107).

Genç ergenlerin akran gruplarında güç, aidiyet ve güven kazandığını söyleyebiliriz. Genç, grup içinde yaptığı işleri çoğu zaman tek başına yapamayacağını düşünerek yapmaktadır. Bu yüzden ebeveynlerin çocukların arkadaş ortamlarındaki faaliyetlerini sınırlamak istediği görülür. Ancak bu tür çabalar çoğu zaman gençte gerginlik oluşturacağı gibi, bu müdahalelerin başarı şansı da pek azdır. Çünkü gençler bu gruplarda prestij edinme ve serbest hareket etme imkanı bulduğundan grup onlar için daha hayati öneme haizdir. Bu yüzden akran grubu ile aile arasında öğrenilenler noktasında çatışma çıkması normaldir. Bu sebeple arkadaş grup gençler için tutum ve davranışlarının onaylanmasının ve reddedilmesinin kontrol edildiği kaynak olmaktadır. Bu çatışmayı mesnet teşkil eden ebeveyn-arkadaş grubu temeli göçmen Türklerde mutlak surette sorun olarak ortaya çıkmaktadır (Horroks, 1965, s. 21).

Diğer taraftan göçmen ailelerin 1.5 ve ikinci nesil çocukları Portes ve Rumbaut’un (2006, s. 255) da dikkat çektiği üzere birkaç noktada büyük bir meydan okumayla karşı karşıyadırlar: a) ırksal (renk) ve Müslümanlar özelinde de dinsel ayrımlara tabi tutulabilmeleri, (Min, 1999, s. 72) b) Amerikan işgücü piyasasının çatallaşması ve büyüyen oranda fırsat eşitsizliği bu konuda kendini hissettirmekte, c) Amerikan kentlerinde özellikle göçmenlerin rahatlıkla sosyal ortam kurabildikleri alternatif yaşam biçimi olarak uyuşturucu kullanımı ve çeşteleşme, d) küreselleşmenin aile üzerinde meydana getirdiği değer yoksunluğu, e) dil sorununa bağlı olarak anne-babayla iletişim dili ve sembollerin anlamını kaybetmesi sonucu olarak kimlik krizinin ortaya çıkması çünkü ikinci nesil çocuğun seçici kültürlenme (selective acculturation) yapabilmesi için ailesiyle aynı dili ve kültürel sembollerin anlamını bilmesi gerekir. Bu şartlar sağlandığı takdirde seçici kültürlenme yapan genç kimliğini de çift yanlı ve aynı zamanda kriz yaşamadan çözmüş olacaktır (Portes-Rumbaut, 2006, s. 267).

Bunun yanında özellikle ikinci nesil Türk çocukları uyumlu bir kimlik ve sosyalleşme adına bir çok engel ve zorlukla karşılaşmaktadır (Alba, 2005, s. 21). Onlar aileleri ve Amerikalı akranları arasında kapana kısılmış gibi iki dünyada yaşamakta ve o ikisinin değerleri arasında bir çatışma ortamı içerisinde sosyalleşmektedirler (Kaya, 2005, s. 110). Bunun sonucunda çoğu kez çocuklar iki tercihten birini yaptıklarında ya ailelerine olan saygıları azalabiliyor veya bulundukları ortamda sorunlu çocuklar şeklinde algılanabiliyor. Bu yüzden alkol ve uyuşturucu gibi Amerikan okul sisteminin gerçekleriyle yüz yüze kalma yaşı da erken olabilmektedir (Kaya, 2005, s. 111). Çünkü bir taraftan ailenin eliyle sosyalleşme diğer taraftan okul, öğretmen, akran grubu ve medya eliyle Amerikan tarzı değer ve normlarla sosyalleşme bir çatışmayı da beraberinde getirmektedir (Güngör, 2012b, s. 124).

Bu grupta yer alan gençlerin kendi kültür ve kimliğinden çok haberdar olmadığı anlaşılmaktadır. Bu bizi sosyalleşmenin ailede de bir karşılığı olmadığı sonucuna götürdüğü gibi, Amerika'nın kültür ve değerlerini üstün gören ailelerin hazır oluşluklarıyla da yakından ilgili gibi gelmektedir. Zira kimi aileler Türk ve Müslüman kimlikleri zorunlu olmadıkça dile getirmedikleri gibi, çocuklarına da buna ilişkin bir yükleme yapma ihtiyacı duymamaktadırlar.

4-Dengeli İlişki Kurmak: Amerikalı Türk/Müslüman

Genel olarak Türk göçmenler, birinci kuşaktan başlayarak eşit olmayan koşullarda mücadele ederken, ayrımcılık ve dışlanmışlığı algıladıkları ölçüde kültürel kimliğe yönelmektedir. Kuşkusuz bu algılama kendini birinci kuşaktan çok ikinci ve üçüncü kuşakta duyurmaktadır. “Zira birinci kuşak üyeleri, geldikleri ülkenin bir parçası olmayı amaçlamamış, sahip oldukları düşük statüye rağmen toplumsal konumlarını kabullenmişlerdir. Oysa ikinci ve üçüncü kuşak durumlarını doğup yetiştikleri yeni ülkenin aynı yaş grubu ile kıyaslamakta ve yoksun bırakıldıkları fırsat ve imkanları daha keskin bir biçimde algılamaktadır.”(Unat, 2002, s. 183-184). Ayrımcılığın ve dışlanmanın ister istemez göçmen Türk topluluğunda kendi kültürel öğelerini yeniden yorumlama eğilimi doğurduğu, bunun da yeniden Türkleşmek veya İslamlaşmak sürecine yol açtığı gözlemlenir. Kısacası göçmenlik, marjinalliği, marjinallik ise yeni bir alt kültürü ve yeniden kimlik tanınmasını beraberinde getirmektedir (Perşembe, 2005, s. 80).

Aileler alternatif sistemler ve arkadaş ortamları kurarak Amerikan tarzı bayram kutlamalarına çocukları alıştırıyor ve bu yolla dini ve millî bayramları onların nezdinde sevimli hale getiriyorlar. Geleneksel Türk bayramlarında büyükle-

ri ziyaret, el öpme, harçlık toplama, akrabaları ziyaret vs. Amerika’da olmadığı için bu aileler için bir zorunluluk görünmektedir (Ercan, 2009, s. 192).

Öte yandan akran gruplarıyla en çok karşılaşma mekanı olan okullar, Türk gençlerinin dini sosyalleşmesine etki etmektedir. Kimi aileler çocuklarının dini ve milli yönden sosyalleşmelerine dikkat ettikleri gibi, onların okul ortamlarında muhtemel karşılaşacakları sorunlara karşı da bilgilendirmektedir.

“Ben Amerikalıların kutladığı bayramları kutlamıyorum çünkü bizim bayramlarımızda biz de çok eğleniyoruz, Müslüman bayramlarında arkadaşlarımla beraberce eğlenceler düzenliyor, partiler veriyor ve bir sürü hediye ve yiyeceklerle kutluyoruz...” (Sabri, Y: 14, Nisan 2010)

“Amerikalı arkadaşım benim Müslüman olduğumu bildiği için bana bunu yiyebilirsin helal der. Ben de kontrol eder yerim” (Fatihan, Y: 15, Mart 2010)

“Annem neyin haram neyin helal olduğunu bana işaretlerle gösterdi. Ben de okulda bunları yemiyorum, bazen arkadaşlara anlatmak çok zor oluyor ama dinimiz böyle diyorum...” (Aişe, Y: 12, Mart 2010)

“Okul bazı durumlarda gencin dini sosyalleşmesine doğrudan katkıda bulunmaktadır. “...Birkaç yıl önce Yahudilerin Hanuka, Hristiyanların Cristmas ve Kurban bayramı aynı zamana gelmişti, öğretmenim benden Kurbanı anlatmamı istedi ben de öğrenek sınıfta sunum yaptım...” (Fatihan, Y: 15, Mart 2010)

“Okul ortamında dini konuları fazla konuşmuyoruz ancak otobüs beklerken veya boş zamanlarımızda mutlaka dinle ilgili şeyler konuşuluyor. En çok da “İsa’nın Allah’ın oğlu olduğuna” nasıl inandıklarını soruyorum, onlar da bana buna benzer şeyler soruyorlar. Tartışma yaşamıyoruz ama konuşmalarımız bu konuda devam ediyor...” (Elbrus, Y: 14, Mart 2010)

“Annem sık sık bilmediğim şeyleri yememem gerektiğini söyler. Hatta arkadaşlarımızın evine gidince ben bunu kibarca söylerim onlar da saygı duyarlar. Bir iki defa unutarak yanlış şeyler yediğim de oldu” (Aişe, Y: 12, Mart 2010)

Kimi ailelerin çocuklarının kendileri gibi gençlerle arkadaşlık yapmaları için alternatif kutlama ve törenler yaptıklarına bizzat şahit olduğumuz gibi “Amerikalıların bayramını” kutlamayan gencin kendi arkadaşlarıyla bu ihtiyacını giderdiği anlaşılmaktadır. Yine kimi gençlerin kendi kimliklerini saklamak yerine arkadaşlarına ilan etmeleri “helal” ikramları, arkadaşlarının getirmesi sonucunu doğurmaktadır. Burada gencin kendi kimliğinin arkadaş ortamı içinde pekiştiğini dile getirebiliriz. Yine ailesinin etkisiyle “arkadaşlara anlatmak zor olsa

da” yiyecekler konusunda ailenin öğrettiklerini takip etmeye çalışan gencin dini sosyalleşmesinin pekiştiğini söyleyebiliriz. Bu alıntılardan da anlaşıldığı gibi gençlerin akran grupları veya arkadaşlarıyla ilgili ifadeleri çoğunlukla okul ortamlarında gerçekleşmektedir. Kendi dini kimliğinin farkında olan gençlerin arkadaş grupları içerisinde sosyalleşmelerinde çatışmadan ziyade uyum ve ahengin olduğu anlaşılmaktadır. Bu aynı zamanda gence kendi arkadaş grupları içinde bir “statü” kazandırdığı gibi, kendi kültürünün ve dininin temsilcisi rolünü de kazandırabilmektedir. Çünkü bu gençler yabancı ortam içerisinde gerek okulda, gerek mahallede ve arkadaş çevresinde hatta camide farklı dil, kültür, gelenek bazen de dinden insanlarla iç içe yaşadıkları için onların sosyalleşmeleri ve kimlik kazanmaları da daha toleranslı ve demokratik şekilde oluşabilmektedir (Ercan, 2009, s. 137). Çünkü bugün Amerika’da okul çağındaki çocukların % 39’u farklı kültür, dil ve dini topluluklardan oluşmaktadır (Howard, 2003’den Ercan, 2009, s. 16).

“Arkadaşlarımı eve davet edince ayakkabılarını çıkarmalarını söylüyorum. İlk önce anlamıyorlar ama bunun bizim kültürümüzde böyle olduğunu, evin her zaman temiz olması gerektiğini söyleyince öğreniyorlar... Ben de onların evine gidince onların kültürlerine göre hareket ediyorum çünkü...” (Fatihan, Y: 15, Mart 2010)

Kimi zaman din ve ideoloji gencin kimlik krizini çözümlemeye başvuracağı bir yol olabilmektedir (Mardin, 1995, s. 24-28). Çevresinde veya toplumda yeterli derecede kimliksel örnek bulamama yahut da mevcut kimliksel tiplerin genci tatmin edememesi onun din veya ideolojiye yönelmesine sebep olabilir. Böylece din ve ideoloji, kimlik krizinin atlatılarak, kimliğin oluşumunda referans özelliği taşır. Bu referans olma yönü özellikle bir hayat felsefesi oluşturacak açıklamalar bütününe ve kişiye güven duygusu kazandırabilme özelliklerinde aranmalıdır.

“Arkadaşlarımın ailelerine baktığımda biz çok iyi bir aileyiz. Bizim evde her gün yemek pişer, annem elbiselerimi hazırlar, elimden tutar camiye götürür, yani biz tam bir aileyiz. Arkadaşlarımın çoğunun böyle bir ailesi yok hatta babalarını bilmeyen arkadaşlarım var.” (Fatihan, Y: 15, Mart 2010)

“Arkadaşlarımızla bayramlarımızı konuşurken en çok bayramda biriktirdiğim harçlığa şaşıyorlar. Benim çok şanslı olduğumu söylüyorlar, çünkü Amerika’da hediye var ancak para pek yok.” (Sait, Y:13, Mayıs 2010)

Bu anlatılarda gençlerin kendi kültür ve kimliğinin farkında olarak kıyaslamalar yaptığı anlaşılmaktadır. Çünkü Amerikan ailesinde ev kültürü farklı olduğu gibi, bayram kutlama da farklılıklar içerir. Kendi durumunu arkadaşlarıyla olan ilişkilerinde kıyaslayan gençlerin kendi sosyalleşmelerinin dengeli olacağını varsayabiliriz. Zira kendi kültürünün üstün olduğunu düşündüğü durumlarda sosyalleşmesi içedönük kıymetli bir harekete dönüşecek ve arkadaşlarıyla olan ilişkilerinde de bunun farkında hareket edecektir.

Genel Değerlendirme ve Sonuç

Sosyalleşme gençlerin psikolojik, fizyolojik, cinsel, kültürel, tarihsel ve dinsel ihtiyaçlarının karşılandığı kurum, mekan ve kişileri kapsar ve ömür boyu devam eden bir süreçtir. Hiç şüphesiz sosyalleşmeye ilişkin herhangi bir alanı doğru zaman, mekan ve kişilerle tamamlamamış bireylerin, hem bireysel hem de toplumsal alanda çeşitli sorunların içinde kendilerini bulacakları bellidir.

Her ne kadar aile gencin üzerinde birinci derece sosyalleştirme figürü ise de arkadaş gruplarının ailenin genç üzerindeki etkisiyle rekabet edebilen bir başka birincil grup yapısı olduğu unutulmamalıdır. Aynı yaş, sosyal çevre ve uğraşı alanları gibi bir takım benzer özellikler çerçevesinde oluşan arkadaşlık grupları birincil ilişkilerin hakim olduğu sosyal ortamlardır. Bunun yanında yaşın ilerlemesiyle birlikte akran gruplarının sosyalleştirici etkisi azalmakla birlikte bizim araştırmamızın yaş dönemini oluşturan 12-15 yaş aralığında akran gruplarının önemli olduğu görülmektedir. Çünkü ailedekine benzer birincil ilişkilerin geçerli olduğu akran gruplarında, gençlerin birbirlerini taklit etmeleri, rol model olarak almaları ve onların dünyasından sosyalleşmeleri olasıdır. Bu durumda Türk çocuklarının bu çağlardaki arkadaşları çoğu zaman yabancı çocuklardan oluşmaktadır. İlk kez aile dışında doğrudan ve etkili bir sosyalleştirme aracıyla karşılaşan çocuklarda bu etkilenme farklı boyutlarıyla gün yüzüne çıkmaktadır.

Gençlerin dini sosyalleşmelerinde yaş, cinsiyet, dini eğitim alma durumu, yaşanılan bölgedeki Müslüman ve Türk nüfusun oranı, ekonomik seviye, camiyelerle ilişkiler, anne-babanın dindarlığı ve medyanın sunduğu rol modellerin etkili olduğu anlaşılmaktadır. Burada araştırmanın alt-problemlerini dikkate alarak Türk gençlerinin dini sosyalleşmelerinde akran/arkadaş gruplarının etkilerini şu şekilde tiplleştirerek vermek mümkün görünmektedir.

Kendi etnik kültürü içinden arkadaşların etkin olduğu grup;

Bu gruba dahil olan gençler, kendi kültürünü baskın kültüre göre daha ideal bulmakta ve diğer kültüre karşı olumsuz bir tavır içine girebilmektedirler. Bu gençler daha çok Türklerin yoğun yaşadığı bölgelerde oturan Türk çocukları-

nı temsil etmekte olup; bu yakın oturmaya binaen sosyal çevrelerinin ağırlıklı olarak Türklerden oluşması, dini sosyalleşme açısından bazı avantajlara sahipse de doğru bir dini ve kültürel sosyalleşme sürecini olumsuz etkileyen yönlerinin olduğu da söylenebilir. Bu tipolojiye konan gençlerin okul, mahalle veya komşu arkadaşlarının daha muhafazakar kimselerden oluştuğu söylenebilir. Ayrıca özellikle göçmenliğin ilk evrelerinde hemen hemen bütün gençler bu süreci yaşamaktadırlar. Bir anlamda bu gruptaki gençlerin yetişkinlik dönemi sosyalleşme süreçlerinin değişeceğini varsayabiliriz. Ancak görece kapalı bir tutum sergileyen bu gençlerin üzerinde aile etkisi ve kontrolünün de üst seviyede olduğunu dile getirmeliyiz. Bu tip gençlerin zamanla toplum içinde daha başarılı ilişki kurmalarında gecikmelerin yaşanacağı bellidir. Dolayısıyla bu gruptaki gençlerin çoğunluğunun yeni göç eden gençler veya aynı bölgede oturan ve sık görüşen ailelerin çocukları olduğunu ve bu ilişkinin niteliğinde aile büyüklerinin baskın olduğunu söyleyebiliriz. Bu yüzden bu gruptaki gençlerin Türkçeyi iyi kullandıkları, bunun yanında literal İngilizce seviyelerinin nispeten düşük oldukları ifade edilebilir. Okul ortamlarında en çok “öteki”leştirmeye maruz kalan gençlerin bu gruba giren tipler olduğu iddia edilebilir.

Baskın kültüre yönelen (Amerikan) ve onun etkisinde sosyalleşenler

Bu gruptaki gençler kendi etnik köken, tarihi miras ve kültürlerini tam bilmedikleri için veya kabul etmedikleri için reddetmekte ve baskın kültür içinde sosyalleşerek kişilik ve kimliklerini ona göre şekillendirmektedirler. Kimi zamanlar bu gruptaki gençlerin kendi etnik kimliklerine döndüklerini ve yeniden sosyalleşme merakı içine girdikleri de görülebilmektedir. Ancak çoğunlukla Türkiye’den göç esnasında bu gençlerin ailelerini din ile ilişkilerinin sınırlı olduğunu görmekteyiz. Dinin tek anlamlı dünya kurma, ideolojik sistem ve kimlik aracı olarak oynadığı rol doğal olarak bu gençlerde bir anlam ifade etmemektedir. Bazı “ötekileştirme” ler karşısında tarih ve kimlik merakları oluşsa da, bu nadiren karşılaşılan bir durum olmaktadır. Amerika’yı isteyerek, kültürüne özenerek göç eden veya zamanla kendi kültür bilincini kaybeden Türk ailelerin çocuklarının giyim, kuşam, yeme-içme ve kültürel tercihlerinde tamamen olmak istedikleri türden Amerikalı arkadaşları tercih ederek kendi kültürlerine yabancılaştıkları görülmektedir. Burada ailenin kabullenilmiş bir asimilasyon duygusu içinde olmasının yanında, medya, okul ve akran grubunun bu gençleri kendine benzetmede eşsiz rolleri olduğu görülmektedir. Yine bu tür gençlerin ailelerinin Türklerin yaşadığı bölgelerin uzağında ikamet ettikleri ve çok az sa-

yıda ve hatta bazen hiçbir Türkün olmadığı okullara devam ederek, Türk toplumunun dini, siyasi ve kültürel faaliyetlerinde yer almadıkları bilinmektedir. Beklenildiği gibi İngilizce açısından hiçbir sorun yaşamayan bu gençlerin Türkçeyi konuşmadıkları görülmekte, sonuçta onlar için bütün duyguların ifade dili İngilizce olmaktadır.

Arada kalmışlık hali içinde sosyalleşenler

Her iki kültür içinde problem yaşayan bu gruptaki gençlerin akran grubu tercihleri de net değildir. Bu gruba dahil olan gençlerin kendilerini ne Amerikalı ne de Türk toplumuna ait hissetmedikleri gibi arafta kalma sorunlarında kendilerine referans yaptıkları arkadaş grupları da etkili olmaktadır. Kimi zaman Türklerle anlamlı ilişkiler kurarken, kimi zaman da Amerikalı gençlerle daha yakın ilişki içine girerek sosyalleşme yaşamakta bazen de başka göçmen gruplarla ortak noktalar bulmaktadırlar. Bu tercihleri bilinçli olmayıp; anlık ve bazen de belirsiz sebeplere dayanmakta ve gençlik dönemi içinde süreklilik özelliği göstermemektedir. Bu gruptaki gençlerin ailelerinin dini sosyalleşmede etkilerinin az olduğu anlaşılmakla birlikte, eğitim ve Amerikan toplumuyla uyumlu birlik-telikler oluşturma düzeyleri düşük görünmektedir. Burada anlamlı sembollere dayanmayan öznel sosyalleşme sürecinde ailelerin telkin ettiği değer, norm ve yaşama teknikleriyle Amerikan toplumunun değerlerinin uyumsuz olması karşısında gençler, bocalama ve çatışma yaşamaktadırlar. Okul ve arkadaş gruplarında öğrendiği değerler, etkinlikler ve hayat anlayışı ile ailesinin telkin ettiği ancak anlamlı sembollere dönüştüremediği hayat arasında zıtlıkları fark eden gençler kimi zaman kimlik krizleri de yaşamaktadırlar. Bu gençlerin dini sosyalleşmeleri daha çok geleneksel düzlemde klişelerden ibaret olmakla birlikte, göç süreci uzamış veya orada doğup büyüyen gençlerde ise ailelerin öğretmek istedikleriyle toplumdaki sosyal çevrede edindiklerinden hangilerinin kendileri için daha anlamlı olduğu konusunda seçme krizi yaşandığı görülmektedir. Sonuçta her iki kültürden etkilenen ve kendileri gibi iki kültürden de olmayan ve vazgeçmeyen insanlarla arkadaşlık yaptıkları gibi, çoğu zaman da çift kimlikli ve kişilikli rolleri üstlenmektedirler. Bu dönüşüm sürecinde iki kimlikten birinin baskın geleceği tahmin edilmektedir. Bu seçimde Türk kültürü ve kimliğinin dezavantajlı konumda olduğu düşünülmektedir.

İki kültürün de kimi yönlerini alarak sosyalleşenler

İki kimlikli ve iki dilli olarak sosyalleşen dördüncü grubu oluşturan gençler her iki toplumla da barışık görünmektedirler. Her iki kültürün de kimi değerlerini arkadaşları eliyle alarak ancak kendi kültür ve geleneklerini dışlamadan, dilini konuşabilen bunun yanında yerli kültür öğelerini de bilerek sosyalleşen bu gençlerin bilinçli bir sosyalleşme yaşadıkları görülmektedir. Dengeli bir dini sosyalleşme yaşayan bu gençlerin ailelerinin de iki kültür arasındaki farkları bilerek seçici kültürlenme yaşatmak için gayret gösterdikleri görülmektedir. Ailenin etkisi her ne kadar azalsa da akran gruplarında etkileşimler benzer semboller üzerinden yapılmaktadır. Dolayısıyla ailesinin kültür ve dini anlayış düzeyi yüksek gençlerin bu seçicilikte başarılı oldukları görülmektedir. Bu gençlerin erken yaşlarda kazandıkları kültürel farkındalığın onların her din ve kültürden kişilerle rahat ilişkiler kurmalarına yardımcı olduğu gibi, kendi dini, etnik ve kültürel kimliklerini de saklama ihtiyacı duymadan birer pekiştirici olarak taşıdıkları anlaşılmaktadır. Bu gençlerin yeri geldiğinde okul ortamlarında başka milletten Müslüman gençlerle, yeri geldiğinde sosyal sorumluluk projelerinde Amerikalılarla rahat arkadaşlık kurdukları görülmektedir. İfade edilmeli ki bu gençlerin ailelerinin camiyle ilişkileri de oldukça yüksek seviyede, bunun da gencin kendi kimlik ve kişiliğini tanımada rolü yadsınamaz. Bu gruptaki gençlerin ailelerinin “disiplinli özgürlük” anlayışı içerisinde çocuklarını sosyalleştirme-ye başlamaları, onların kendi kültür, kimlik ve tarihine güven ve içinde yaşanılan ülkenin kültürüne de yabancı olmamaları sonucunu doğurmuştur denebilir.

Kaynakça

- Alba, R. D. (2005). Bright vs. Blurred boundaries: Second generation assimilation and exclusion in France, Germany and the United States. *The Ethnic and Racial Studies*, 28(1), pp. 20-49.
- Arslan, M. (2006). Dini Sosyalleşmenin Temel Etkenleri: Türk Genç Ergenleri Arasında Uygulamalı Bir Araştırma. *Akademik Araştırmalar Dergisi*, 31, ss. 61-78.
- Arslantürk, Z. ve Amman, T. (1999). *Sosyoloji*. İstanbul: İFAV Yayınları.
- Aziz, A. (1982). *Toplumsallaşma ve Kitle İletişim*. Ankara: AÜSBF Basın-Yayın Yüksek Okulu Basımevi.
- Becker, H. ve Bornes, H. (2006). Religion the sociology of religion. *International Encyclopedia of Social Sciences*, 13, ss. 409-411.
- Census, (2010). http://factfinder2.census.gov/faces/tableservices/jsf/pages/product-view.xhtml?pid=ACS_10_1YR_B04003&prodType=table, 16.12.2011

- Cornwall, M. (1988). The influence of three agents of religious socialization: Family, church, and peers, In *The Religion and Family Connection: Social Science Perspectives*, ed. Darwin L. Thomas (Provo, UT: Religious Studies Center, Brigham Young University), 207–31.
- Çelik, F. (2006). *Lise Öğrencilerinin Dini Sosyalleşme Sürecine Katılımı*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: M. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çoştı, Y. (2009). *Sosyalleşme Sürecinde Dindarlığı Etkileyen Faktörler*. Doktora Tezi, Samsun: 19 Mayıs Üniversitesi, SBE.
- Çoştı, Y. (2009a). Toplumsallaşma Kavramı Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 9(3), ss. 117-140.
- Demir, N., Baran A. ve Ulusoy, D. (2005). Türkiye’de Ergenlerin Arkadaş-Akran Grupları İle İlişkileri ve Sapmış Davranışlar: Ankara Örneği. *Bilgi*, 32, ss. 83-108.
- Demir, Ö. ve Acar, M. (1999). *Sosyal Bilimler Sözlüğü*. İstanbul: Vadi Yayınları.
- Ercan, Z. (2009). *Making sense of schooling, identity, and culture: Experiences of Turkish students and their parents*. Doktora Tezi, College of Education and Human Ecology. Columbus: OH. The Ohio State University.
- Froese, R. (2008). One family, two religions: Child belief or child grief in Christian–Muslim families?. *British Journal of Religious Education*, 30(1). ss. 37–47.
- Giddens, A., Duneier, M. ve Appelbaum, R. (2005). *Introduction to sociology*. New York: W.W. Norton Company.
- Göle, N. (1991). *Modern Mahrem*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Günay, Ü. (1981). Türkiye’de Dini Sosyalleşme (192-199). *Türkiye I. Din Eğitimi Semineri*. Ankara: İlahiyat Vakfı Yayınları.
- Günay, Ü. (1998). *Din Sosyolojisi*. İstanbul: İnsan Yayınları.
- Günay, Ü. (1999). *Erzurum Kenti ve Çevre Köylerinde Dini Hayat*. İstanbul: Erzurum Kitaplığı.
- Güngör, Ö. (2004). *Modernizm Sürecinde Cami Cemaatinin Din Anlayışı (Batıkent Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güngör, Ö. (2012b). Amerika’daki Türk Gençleri İçin Cami ve Dini Sosyalleşme (New Jersey Örneği). *Diyanet İlmi Dergi*. XLVIII, (4). ss. 117-136.
- Güngör, Ö. (2012a). 1.5 ve 2. Nesil Türk Gençlerinin Ailede Dini Sosyalleşmeleri: New Jersey, USA Örneği. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 53(2), ss. 85-119.
- Heller, D. (1988). *The Children’s God*. Chicago/London: University of Chicago Press.

- Horroks, J. (1965). *Adolescent attitudes and goals*. Chicago: Aldine Pub. Com.
- Hyde, K. E. (1990). *Religion in childhood and adolescence: A comprehensive review of the research*. Birmingham AL: REP.
- Johnstone, R. (2001). *Religion in society: A sociology of religion*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Karpat, K. (1985). The Ottoman Immigration to America, 1860-1914. *International Journal of Middle East Studies*, 17(2), ss.175-209.
- Kaya, İ. (2007). Muslim American identities and diversity. *Journal of Geography*, 106(1), ss. 29-35.
- Kaya, İ. (2005). Identity and space, The case of Turkish Americans. *The Geographical Review*, 95(3), ss. 425-440.
- Kılavuz, S. (1993). *Ergenlerde Özdeşleşme ve Din Eğitimi, İHL ve GL Öğrencileri Arasında Karşılaştırmalı Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Bursa: UÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bursa.
- Koştaş, M. (1995). *Üniversite Öğrencilerinden Dine Bakış*. Ankara: TDV Yayınları.
- Köktaş, M. E. (1993). *Türkiye’de Dini Hayat, (İzmir Örneği)*. İzmir: İşaret Yayınları.
- Long, E. T. ve Hadden, K. J. (1983). Religious conversion and the concept of socialization: Integrating the brainwashing and Drift Models. *Journal for the Scientific Study of Religion*. 22(1), ss. 1-14.
- Mardin, Ş. (1995). *Din ve İdeoloji*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*. (Çev. O. Akınhay ve D. Kömürcü). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Maxwell, J. A. (1992). Understanding and validity in qualitative research. *Harvard Educational Review*, 62, ss. 979-1000.
- Min, P. G. (1999). A comparison of post-1965 and turn-of-the-century immigrants in intergenerational mobility and cultural transmission. *Journal of American Ethnic History*. The Classical and Contemporary Mass Migration Periods: Similarities and Differences, 18(3), ss. 65-94.
- Oskay, Ü. (1997). *İletişimin ABC’si*. İstanbul: Der Yayınları.
- Ozankaya, Ö. (1996). *Toplumbilim*. İstanbul: Cem Yayınları.
- Öztürk, F. (1998). *Toplumsal Boyutlarıyla Spor*. Ankara: Bağırğan Yayınevi.
- Portes, A. ve Rumbaut, R. (2006). *Immigrant America : A portrait*. California: University of California Press.
- Sözen, E. (2000). *Demir Kafesten Plastiğe Kimliklerimiz*. İstanbul: Birey Yayıncılık.
- Şenyürekli, A. R. (2007). *Caring from a distance: How Turkish transnational families maintain intergenerational relationship*. Basılmamış Doktora Tezi. Minnesota: The University of Minnesota.

- Şimşek, E. (2004). Çocukluk Dönemi Dini Gelişim Özellikleri ve Din Eğitimi, *Din-bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 4(1), ss.207-220.
- Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Türköne, M. (2010). *Siyaset*. İstanbul: Opus Yayınları.
- Tolan, B. (1993). *Sosyoloji*. Ankara: Adım Yayınları.
- TDK, (2015). Toplumsallaşma. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5637d0cd6f1219.60877991, 2.22.2015
- Unat, N. A. (2002). *Bitmeyen Göç Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa*. İstanbul: Bilgi Üni. Yayınları.
- Vaidyanathan, B. (2011). Religious resources or differential returns? Early religious socialization and declining attendance in emerging adulthood. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 50(2), ss.366–387.
- van Meijl, T. (2012). Multicultural adolescents between tradition and postmodernity: Dialogical self theory and the paradox of localization and globalization. H.J.M. Hermans (Ed.), *Applications of Dialogical Self Theory. New Directions for Child and Adolescent Development*, ss.39–52.
- Yavuz, K. (1992). *Çocuğun Dünyası ve Gelişme*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Zuckerman, P. (2006). *Din Sosyolojisine Giriş*. (Çev. İ. Çapcıoğlu, H. Aydınalp). Ankara: Birleşik Dağıtım Kitabevi.

Effects of Peer Groups to Religious Socialization of American Turkish Youth (12-15 Years)

Özcan GÜNGÖR *

Introduction

Socialization in sociological literature is defined as “under the supervision of unique values of norms of each society, teaching to individuals how to develop an attitude towards the objects and as a result, the process of exhibiting appropriate behavior against the expectations and habits of the society of the individual is included within (Çoştu, 2009a, p. 133; Tolan, 1993, p. 230-231; Ozankaya, 1996, p. 149; TDK, 2015).

Studies show that there are five essential elements that have been identified for religious socialization (cultural transmission of the religion): Family, peer groups, religious centers, religious education and media.² Contrary to traditional communities, in modern societies when the children grow up a little and gets familiar with the environment, the effect of the family is partially reduced³ and

* Assoc. Prof. Dr., Yıldırım Beyazıt University, Faculty of Islamic Studies, Department of Religious Studies

Address for correspondance: Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Anafartalar Cad. No: 69, Ulus - Ankara

E-mail: ozcangungor@yahoo.com

2 Religious sociology studies in Turkey shows that books, religious conversations on TV and media, religious officials from mosques, Koran courses, school and family are effective to learn religious information regarding society norms in terms of religion (Koştas, 1995, p. 71; Günay, 1999, p. 228; Köktas, 1993, p. 159-160; Güngör, 2004, p. 81-87). This result shows us religious identification of the Turk. However, it is known that for immigrant Turks this vehicles for socialization does not work in same effect and method.

3 There are also contrary opinions for the “channel theory” which states the diminishing importance of the family while the children are growing up. Accordingly, some researches states family’s importance in religious socialization does not diminish in school period and peer groups, while there may be some decrease it is because of the related society’s family structure (Vaidyanathan, 2011, p. 368).

agents such as peer groups, school, religious centers, religious functionaries, mass medium steps in (Cornwall, 1988, p. 227–28; Hyde, 1990, p. 224–37; Güngör, 2012a, p. 87; Sözen, 2000, p. 88).

Friendship relationships of a young adolescent can be divided into three categories. Firstly large crowds, secondly smaller intimate groups and thirdly close friendships of individual interaction (Demir et al., 2005, p. 84; Günay, 1998, p. 381-382). Scientific studies show that groups of friends affect the values and social behavior of children and adolescents (Aziz, 1982, p. 19; Cornwall, 1988, p. 227; Arslan, 2006, p. 73). This effect will increase in the situations when the family relationships remaining weak. Associated with the adolescence, the effect of family is relatively removed and preference of new identification models will be the matter (Kılavuz, 1993, p. 101). Peer groups, are respected in this sense for an adolescent for social support and popularity source. In adolescents, in order to gain social acceptance and receive recognition, adopting the religious attitude of the peer group is usual (Cornwall, 1988, p. 213). Effects of peer group upon religious attitude may also be opposite (Arslan, 2006, p. 73). For this reason, peer group is accounted for one of the most essential areas of the religious socialization (Cornwall, 1979, p. 447-494).

In this context, our study is regarding qualitative approach on religious socialization of American Turkish youth within the first period of adolescence. Therefore, the main purpose of this study is addressing religious socialization in peer/friend groups in young Turkish immigrants who live in the State of New Jersey of United States of America which is nested with problems like identity, alienation, deviation from values and loneliness and typology of religious socialization of peer groups among the Turkish youth in USA⁴.

Data and Methods

Data of this study gathered from Turkish youth with the wide range of cultural and religious background that living in the cities of Passaic County and Bergen County⁵ of the State of New Jersey that mostly populated by the Turks in USA (Kaya, 2007, p. 110). Therefore, 18 young Turkish individuals from Passaic

⁴ Within this Study United States of America will hereinafter called as USA

⁵ In studies and personal conversations, it is been stated that approximately 150.000 Turks live in New York and New Jersey and 500.000 Turks in total lives in United States of America (Kaya, 2005, p. 425-440). In accordance with United States Census Bureau 2010 population census record for the official number of Turkish population in America is 196.283. The Bureau makes their calculation plus and minus 10.000. Therefore Turkish population is in between 186.000 and 206.000 (Census, 2011).

County and Bergen County countries who lives in the State of New Jersey is the subject of this study.

Religious Socialization

Socialization of an individual in a society takes place in three stages: First the socialization begins at the family and this is primer socialization. The secondary socialization is with the school, religion, work and career life, marriage etc. The third phase is the re-socialization under the applied techniques of “brainwashing” to the individual based on the principle of “empty then fill” to attempt to gain new mentality and behavior styles against the past (Long-Hadden, 1983, p. 1; Arslan-türk and Amman, 1999, p. 322; Fichter, 1973, p. 29; Güngör, 2012b, p. 119).

As Zuckerman (2006, p. 73) states; religious beliefs and experiences are appointed by the social environment. Religious preferences and acceptance are usually “related to civil and professional activities, neighbors, friends and family rather than a belief or a higher feeling preference” (Zuckerman, 2006, p. 92).

It is possible to look at religious socialization concept on four basic points considering the overall statements.

- a) Norms, values, symbols, customs and traditions differs in every society and socialization experiences differentiate within this direction.
- b) Socialization is a learning/teaching process that begins before the birth and continues until death.
- c) As a result of socialization, it is aimed that the adaptation of the general rules of the society, values, beliefs and worship within the society.
- d) Religious socialization refers to be able to see the desired results on children. In this way, it is expected to see the internalization of the social and religious education by the members of the society (Long and Hadden, 1983, p. 3; Çoştu, 2009, p. 79; Günay, 1981, p. 194; Güngör, 2012b, p. 119; Johnstone, 2001, p. 55).

First Adolescence Religious Socialization

Adolescence is a period spans over the term of seven-eight years. This period does not have any precise boundaries. In general, being 11-14/15 years old are considered as the beginning of the adolescence and being 14-16/17 years old are considered as middle adolescence and 17-20/21 are considered as the end of adolescence or late adolescence (Arslan, 2006, p. 63).

Taking religion as a reference when building an identity is a common experience in adolescence period. An adolescent teenager's most important foundation and reference on identity creation is identification example. Adolescents shape their identity with the individuals of the society and the environment around them instead of their families, the ones they used adore and desire to become like them, this happens as the result of the seeing themselves as being no longer a child and beginning to socialize. This identification example as mentioned above takes an important place on religion and ideology (Mardin, 1995, p. 13-33). Because religion and ideology Works as a reference in identity creation in order to answer the questions of "Who and what am I?" Religion and ideology is an explanation system (Becker and Bornes, 2006, p. 410) and contribute to identity creation as a most important source by helping to gain a feeling of trust and enabling the individuals to express themselves in social life (Giddens et al., 2005, p. 90).

Children in the age range of last childhood (9 – 12 years old) begin to wonder about the power, might and limits of the God, because the children begins to understand about their own limits and not having enough power to everything and having the need of help while completing a task and accept and think about how some people may know and do better than themselves in some subjects (Heller, 1988, p. 53). The (9 – 12 years old) period begins when the children is out of family environment and join some social environment properly. In this period, children encounter with planned and programmed education for the first time in their lives and join the social life. Thus, this period is referred by the psychologists as "socio-cultural birth of the children" (Yavuz, 1992, p. 23-24; Şimşek, 2004, p. 210-211).

On the other hand, usually after the age of 12, some of childhood beliefs change within this period, which is being studied in teenage socialization rather than the children socialization (Froese, 2008, p. 39; Cornwall, 1988, p. 231; Demir et al., 2005, p. 87).

Effects of Peer Group/Friends in Religious Socialization

The neighborhood, street and school friends are socialization environments, and when children receive ideas from individuals in these socialization environments, these ideas happen to have a major impacts on children and teenagers. Here, teenager finds the opportunity to meet first serious peer groups (Türköne, 2010, p. 245-246). Peer group provide a *platform* for sharing the common val-

ues and interest that mostly formed by individuals of the same age. Each peer group has their own culture, symbols and rituals. New members of the groups are in the progress of socialization within the aforesaid symbols. (Marshall, 1999, p. 14; Çoştu, 2009, p. 50; Çelik, 2006, p. 25; Öztürk, 1998, p. 68).

Religious Socialization within the Personal Cultural Environment: “Ethnic and Religious Introversion”

Immigrant groups try to keep their own traditions and beliefs alive and protect their identity with socio-cultural associations such as organizations, schools or prayer rooms that represents different cultural identification and values within the dominant culture. This period can be in the form of a constant struggle area (battleground) of the identification and value of the individual under several influences (Kaya, 2006, p. 2; Karpat, 1985, p. 82). On the other hand, loyalty on “old” values and preference on the possibilities and values that new environment offers are a struggle every immigrant is challenged with (Güngör, 2011a, p. 112; Demir, et al., 2005, p. 85-86).

Immigrants prefer the group who shares the most common values with themselves, over other groups, this is happens in American environment, usually Muslims from other nationalities are chosen. Because the families of the teenagers usually refer to Muslims as “Brothers and Sisters” and because of sharing the same values they think other Muslims as individuals who “we can eat together” and share their “religious subjects”. This also helps teenagers to explore and test their cultural values and provides the opportunity of recognizing other religious colors outside of their own national culture. Especially teenagers in school environment may remain with their own groups by “force” because Americans are “less informed about other cultures and religions.”

Staying in Between Two Cultures: ‘Here’s America Between two Coasts’

It is been known that socializing environments of Turkish children are imperfect because their family environment is where they have been spending their childhood with, whereas, the school environment and different social environments and peer groups are quite different. Contrary to first generation immigrants, Turkish children that have been born, raised and educated in USA feel more “American”.

The leading motive for this can be found in socialization via school with peer groups and the effects of the media on building identity of today's youth. As can be seen in studies, Turkish youth are constantly struggling while trying to continue socializing in between "home" and "school", "family group" and "family" or "local culture" and "ethnic culture". While this may seem like a natural side effect of being an immigrant, it looks problematic that youth growing/socializing within two cultures or two coasts are not quite sure on which way they are addressing to.

The adolescents naturally want to be with their friends on celebrations reflecting their local culture. However, due to their education or interference of the family, they cannot join aforesaid celebrations and these situations keep them in-between. Adolescents choose to "not to go to school" as a coping mechanism with the situation, and this is a personal solution to this in-between situation. Then again, adolescents not attending these kinds of activities are subjected to "humiliating looks" and they were "bullied". In this context if the adolescents wanting to preserve their own culture, this situation forces them to be "alienated" and to have double identity issues (Ercan, 2009, p. 113; Şenyürekli, 2007, p. 120; Aziz 1982, p. 19).

Apparently, pressures made by families on children to stay in the religious culture have results on the children to get stuck between two different cultures. This creates conflicts in children's personalities. Similar results can also be found by the study of Lee (Lee, 2003, p. 141–142). As a result, this in-between situation is seen as a general problem for all the immigrants within the context of school, peer groups and home (van Meijl, 2012, p. 43).

Young individuals may encounter with powerful traumas and if their trial ways are gone with the social intolerance powerful identity confusion may occur. Identity confusion, not being able to make coordination between various roles and experiences, not being able to organize intensive information transmitted to ego is a psychological status that also includes clinical signs (Horrocks, 1965, p. 22). In the face of identity confusion that includes a heavy identity crisis, young individuals may have a tendency to aggregation and this may result to tightly binding with the norms and rules of the aggregation. This situation provides important information regarding the behavior of young individual's daily lives and also may result in even more serious psychiatric problems such as *identity disarrays* (Oskay, 1997, p. 63).

Friendship relationships are more egalitarian dimension, flexible, more reassuring and more trustful than adult-youth relationships. Disposition of ado-

lescent period makes friendship relationships more desirable. For this reason, families feel like that their power over their children is diminishing, they start to interfere in children's preferences and when they try to fix problems arising from the inexperience of children they become more interventionist in their approach (Demir, et al, 2005, p. 84-86; Çelik, 2006, p. 25).

Melting in the Dominant Culture: "New People of the New Coast"

Rather than other Muslim children, Turkish children have compatibility for color, accent and modernization and their identity is not that visible, some of the children do not even know they are Turkish (Ercan, 2009, p. 109). This also could be the result of hiding the identity of some Turks especially in public sphere by changing their names to prevent respondent's ability to discover their identity (Güngör, 2012a, p. 107; Güngör, 2012b, p. 123-124).

It can be said that young adolescents gains power, acceptance and trust with their peer group. Because friend groups are the source of acceptance or the rejection for the youth's attitudes and behaviors. Parent-friendship group constitutes an absolute problem on this conflict which the conflict is based on immigrant Turks (Horroks, 1965, p. 21).

On the other hand, 1,5 and second generation children of immigrant families are facing a great challenge on a few subjects as Portes and Rumbaut remarked with (2006, p. 255) a) racial (color) discrimination, yet a particular subject of strong relevance to Muslims; is religious discrimination (Min, 1999, p. 72) b) complications of American labor market and opportunity inequality on growing proportion, c) Immigrants in American cities are finding using drugs and becoming a gang easy; as an alternative lifestyle for quick socialization d) deprivation on values on family because of the globalization e) The language problem, losing the meaning of symbols and communicative language with the parents and as a result identity crisis. Because, second generation children in order to pick selective acculturation the children is needed to know the meaning of the same cultural symbols and same language.

If these conditions are met, the youth may solve the identity problem with selective acculturation while being double sided and without any crisis (Portes and Rumbaut, 2006, p. 267).

Besides, especially second generation Turkish youth are facing a lot of obstacles and difficulties in socializing and a compatible identity (Alba, 2005, p.

21). They live in a double life between their parents and their American peers and both different values create an environment with conflict during their socialization (Kaya, 2005, p. 110). As a result, when the children make their choice between two options, their respect for the family may diminish or in their environment they may be seen as troubled kids. This is why they might fall prey to alcohol and drugs in early ages in the American school system (Kaya, 2005, p. 111). Because, on one hand, socialization is handed by the family and on the other hand school, teacher, peer group and media is another big source for the socialization and this brings conflict to the socialization with American style values and norms (Güngör, 2012b, p. 124).

Established a Balanced Relationship American Turk/Muslim

In general, Turkish immigrants are struggling in unequal conditions, and this even goes back to the first generation, and they also facing cultural identification to the extent of their perception of the discrimination and social exclusion. Without any doubt this perception announces itself more in second and third generation rather than the first. “Because first generation members do not aim to be a part of the country they have arrived at and even while having a low status in the society they accept their social station. However, second and third generation knows their status and they are compared to the other youth of the same age in the new country and they strongly perceive the opportunities possibilities they have been destitute from (Unat, 2002, p. 183-4). Discrimination and social exclusion in immigrant Turkish societies creates a reinterpretation of their own cultural symbols out of necessity. This also results as valuing being a Turk again or Islamizing process. In brief, immigration brings marginality, marginality then brings a new subculture and re-identification of the self (Perşembe, 2005, p. 80; Mardin, 1995, p. 24-28).

While we personally know some families want their children to be friends with their peers and makes alternative celebrations and ceremonies, youth who cannot celebrate “American holidays” meet their need with their own friends. Again, some of the youth declares their identity instead of hiding their identity and share “halal” honoring with their friends (Ercan, 2009, p. 192). Here, the youth can consolidate their friendship within the peer groups. Again, with the effect of the family, “while it is hard to explain to their friends” some of the youth try to follow what their family teaches them regarding food. This results in consolidation of religious socialization. Because these youth in foreign en-

vironment whether in school or in the neighborhood or with the peer groups or even in the mosques, try to interact with individuals of different languages, culture, tradition and sometimes religion, thus, with socialization they can get their reveal their identity in a more democratic tolerant way (Ercan, 2009, p. 137). Because today 39% of the children of school age in America are from different culture, language and religious societies (Howard, 2003; Ercan, 2009, p. 16).

Conclusion

It has been understood that the role models presented in media, religious attitude of the parents, relationship with the mosque, economical level, rate of Turkish and Muslim population in the area they have been living in, religious education level, gender and age are effective in the religious socialization of the youth. In conclusion, friend/peer group has enormous impact on religious socialization. In this study while considering sub-problems of the Turkish youth we can divide them according to their types as follows: a) group of similar ethnic culture friends b) youth turning to dominant American culture and socializing under this culture c) youth socializing in-between of two cultures d) youth socializing with some aspects of both cultures.

Keywords- Religious socialization, American Turkish youth, Identity, Fellowship, Immigrant life